

Školní vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální
podle II. dílu RVP ZŠS

**Školní vzdělávací program Základní školy speciální s rehabilitačním programem
při centru Arpida**

Zpracovaný podle RVP ZŠS

platnost od 1. 9. 2010

.....
ředitel školy

Obsah

1. Identifikační údaje	2
2. Charakteristika školy	3
2.1 Úplnost a velikost školy	3
2.2 Vybavení školy	5
2.3 Charakteristika pedagogického sboru	6
2.4 Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce	7
2.5 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty	8
3. Charakteristika ŠVP	9
3.1 Zaměření školy	9
3.2 Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni základní školy speciální podle II. dílu RVP ZŠS	10
3.3 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	14
4. Učební plán pro základní školu speciální podle II. dílu RVP ZŠS	16
5. Učební osnovy pro základní školu speciální podle II. dílu RVP ZŠS	17
5.1 Rozumová a řečová výchova – 1. a 2. stupeň	17
5.2 Smyslová výchova - 1. a 2. stupeň	34
5.3 Hudební výchova - 1. a 2. stupeň	51
5.4 Výtvarná výchova – 1. a 2. stupeň	57
5.5 Pohybová výchova - 1. a 2. stupeň	60
5.6 Rehabilitační tělesná výchova - 1. a 2. stupeň	65
5.7 Pracovní výchova - 1. a 2. stupeň	72
6. Hodnocení žáků a autoevaluace školy	91
6.1 Pravidla pro hodnocení žáků	91
6.1.1 Způsoby hodnocení	92
6.1.2 Kritéria hodnocení	93
6.1.2.1 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření	93
6.1.2.2 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou praktického zaměření	95
6.1.2.3 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření	97
6.1.3 Zásady pro převedení slovního hodnocení do klasifikace	99
6.2 Autoevaluace školy	101
6.2.1 Oblasti autoevaluace	102
6.2.2 Cíle a kritéria autoevaluace	106
6.2.3 Nástroje autoevaluace	108
6.2.4 Časové rozvržení evaluačních činností	109

1. Identifikační údaje

Školní vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální – podle II. dílu RVP ZŠ *Zpracovaný podle RVP ZŠS*

○ **předkladatel**

- Mateřská škola, základní škola a Praktická škola při centru Arpida, o.p.s.
- U Hvízdala 9, 370 11 České Budějovice
- IČ: 25 167 201
- IZO: 110017820
- identifikátor právnické osoby 600 022 277
- ředitel: Mgr. Ing. Marek Wohlgemuth
- pověřen řízením školy: Mgr. Ivan Kolář
- koordinátor školního vzdělávacího programu: Mgr. Jiří Merta
- www.arpida.cz, e-mail: info@arpida.cz, tel.: +420 385 777 011, fax: +420 385 520 834
- tel. ředitel: +420 385 777 013, e-mail ředitel: wohlgemuthm@arpida.cz

○ **zřizovatel**

- Arpida, centrum pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, z.ú.
- U Hvízdala 9, 370 11 České Budějovice
- www.arpida.cz, e-mail: info@arpida.cz, tel.: +420 385 777 011, fax: +420 385 520 834
- tel. ředitel: +420 385 777 013, e-mail ředitel: wohlgemuthm@arpida.cz
- předseda správní rady: Jaroslav Klabouch

○ **platnost dokumentu od 1. září 2010**

2. Charakteristika školy

2.1 Úplnost a velikost školy

Škola při centru Arpida je jeho součástí a je umístěna v krajském městě České Budějovice mezi sídlištěmi Vltava a Máj, přičemž se nachází v sousedství chráněné oblasti jihočeských rybníků. Dostupnost školy je velmi dobře zprostředkována díky MHD. Pravidelná doprava některých žáků do školy a zpět je též zajišťována ve spolupráci s ČMP České Budějovice, o.p.s. V areálu centra Arpida je též zřízeno parkoviště pro jeho klienty a návštěvníky.

Práce škol a školských zařízení při centru Arpida je integrální součástí komplexní péče, kterou poskytuje centrum Arpida dětem, mládeži a dospělým lidem s tělesným (motorickým), mentálním a kombinovaným postižením v duchu uceleného systému rehabilitace.

Dle rejstříku škol sdružuje škola:

- mateřskou školu
- základní školu
- základní školu praktickou
- **základní školu speciální**
- praktickou školu dvouletou
- speciálně pedagogické centrum
- přípravný stupeň základní školy speciální
- stanici zájmových činností
- školní družinu
- školní jídelnu

Celková kapacita školy je pro :

- předškolní vzdělávání 30 dětí
- základní vzdělávání 92 žáků
- střední vzdělávání 12 žáků

Základní škola je plně organizovaná.

U vzdělávacího programu v základní škole speciální pro vzdělávání žáků s tělesným (motorickým) a středně těžkým nebo těžkým mentálním postižením je realizována výuka v 1. až 10. ročníku.

Pro žáky, kteří ukončili vzdělávání na základní škole speciální, poskytuje centrum Arpida možnost pokračovat ve studiu na praktické škole.

Stanice zájmových činností realizuje systematickou zájmovou činnost (zájmové útvary) určenou také pro žáky základní školy speciální při centru Arpida.

Školní družina je určena také žákům základní školy speciální při centru Arpida.

Speciálně pedagogické centrum zajišťuje odbornou péči (psychologickou, speciálně pedagogickou a sociální) dětem a žákům s tělesným a kombinovaným postižením a to v souladu s vyhláškou č. 72/2005 Sb. v aktuálním znění, zejména s vyhláškou č. 197/2016.

Služby školní jídelny jsou učeny dětem, žákům a zaměstnancům škol při centru Arpida. Školní jídelna pracuje dle vnitřního řádu školní jídelny a to v souladu s ustanoveními příslušných aktuálních předpisů.

2.2 Vybavení školy

Škola je součástí moderně vybaveného areálu centra Arpida zabývajících se rehabilitací osob se zdravotním postižením a má tedy k dispozici všechny technické, materiální i personální prostředky, kterými centrum Arpida disponuje.

Počet tříd základních škol (máme na mysli ZŠ a ZŠ speciální) se může každý rok měnit podle počtu nově zařazených žáků a druhu tělesného a kombinovaného postižení jednotlivých žáků. Každá je vybavena bezbariérově. Dále má škola k dispozici prostory, které slouží pro chod celého centra Arpida. Jsou to především tělocvična, rehabilitační bazén, arteterapeutický ateliér, počítačová místnost s osobními PC připojenými na vnitřní síť i internet, sesterna, místnost s velkým krbem sloužící též pro výuku hudební výchovy, místnosti patřící školní družině, místnost pro uskladnění učebních pomůcek, a další vhodné vnitřní a vnější prostory centra Arpida. Nelze opomenout školní jídelnu, která slouží nejen pro stravování žáků, dětí, zaměstnanců, případně klientů, kteří jsou na pobytu v centru Arpida. Školní jídelna slouží též jako místnost pro jejich společná setkávání. K dispozici jsou též dva prostorné výtahy a dvě plošiny. Samozřejmostí je dostatečné množství bezbariérových veřejných toalet. V přízemí jsou (s dostačujícím počtem pisoárů a kabinek) jedny veřejné WC pánské, jedny dámské a jedny určené zejména pro klienty a zaměstnance zařízené též pro zabezpečení dalších hygienických potřeb klientů. V jednotlivých částech prvního patra a v dalších prostorách centra Arpida jsou také zařízeny bezbariérové veřejné toalety.

Značný přínos a vliv na práci školy mají též další školská zařízení, která jsou dle zařazení v rejstříku škol nedílnou součástí Mateřské školy, Základní školy a Praktické školy při centru Arpida, o.p.s. (viz výše).

2.3 Charakteristika pedagogického sboru

V souladu se základními principy činnosti centra Arpida je od všech odborných pracovníků, a tedy i od pedagogických pracovníků, vyžadovaná vysoká odbornost a lidský rozměr při poskytování odborné péče.

U všech učitelů se tedy předpokládá vysokoškolské vzdělání v oboru speciální pedagogika, a to jako oborové studium nebo jako rozšiřující studium již dosaženého vysokoškolského pedagogického vzdělání, které odpovídá požadavkům stanoveným zákonem 563/2004 Sb. V aktuálním znění. Preferované znalosti jsou z oblastí somatopedie, psychopedie, logopedie.

Členy pedagogického sboru jsou dále asistenti pedagoga, jejichž vzdělání odpovídá požadavkům stanoveným zákonem 563/2004 Sb., § 20.

Učitelé a asistenti pedagoga jsou zároveň osobními asistenty, kteří zajišťují sebeobslužné úkony žáků. Osobní asistenti nejsou zaměstnanci pouze školy, ale zajišťují sociální služby v rámci centra Arpida, v souladu se zákonem 108/2006 Sb. o sociálních službách v aktuálním znění.

Stav a kvalifikovanost pedagogických pracovníků škol a školských zařízení:

- učitelé, všichni mají vystudovaný obor se speciálně-pedagogickým zaměřením
- asistenti pedagoga, všichni splňují předepsanou kvalifikaci
- spolupráce se speciálními pedagogy (SPC)
- osobní asistenti, kteří jsou k dispozici škole
- všichni učitelé a asistenti pedagoga absolvovali též akreditovaný kurz pro osobní asistenty

2.4 Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

Škola, jako integrální součást centra Arpida, spolupracuje nebo spolupracovala s domácími i zahraničními partnery.

S rehabilitačním centrem KERPAPÉ v Bretani, jehož součástí je též speciální škola pro žáky s tělesným postižením, byly dlouhodobě realizovány zejména výměnné pobyty dětí a žáků obou škol. Součástí recipročních výměnných pobytů byly velmi úspěšné vernisáže výstav dětských obrázků, divadelní a filmová představení, kulturní vystoupení, česko-francouzské večery.

Významné projekty byly realizovány též s Kinderdorf St. Isidor v Leondingu (odborné zařízení CMB Linz, kde je též speciální škola pro žáky s tělesným postižením) a to sice projekt Meander I. a Meander II. na bázi Phare CBC a Interreg III. A. Opět byly realizovány výměnné pobyty dětí s rodiči, workshopy, výměnné exkurze učitelů a odborných pracovníků a v neposlední řadě mezinárodní symposium (Rakousko, SRN a ČR) realizované v roce 2005 v Linci pod patronací hornorakouského hejtmana Dr. J. Pühringera na téma „Stützpunkt Familie – Fundament erfolgreicher Integration“.

V průběhu školního roku se činnost školy ve spolupráci se stanicí zájmových činností při centru Arpida také soustředí na zapojování dětí, žáků, rodin dětí a jejich dalších příbuzných, zaměstnanců a dalších osob do společných akcí souvisejících s tradicemi nebo společenskými událostmi (dětský karneval, Velikonoce, vernisáže, vystoupení studentů hudební konzervatoře, mikulášská besídka, vánoční besídka a podobně).

Každý rok probíhá týdenní ozdravný pobyt žáků pod vedením pedagogických pracovníků školy.

2.5 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

Škola má zvolenou šestičlennou školskou radu. Členové školské rady z řad rodičů žáků základní školy a praktické školy a dále zástupci zřizovatele školy, se schází s ředitelem školy a centra Arpida na pravidelných poradách každý měsíc. Na těchto poradách jsou řešeny aktuální otázky týkající se provozu školy a centra jako celku, eventuální problémy, chystané aktivity, přání a požadavky rodičů.

Jednou za čtvrt roku probíhá pedagogická rada, na kterou navazují třídní schůzky s rodiči. Spolupráce s rodiči na úrovni žák – učitel – rodič také probíhá individuálně v průběhu celého školního roku, podle potřeb vyplývajících z výchovného a vyučovacího procesu.

Škola jako celek se svými pedagogickými zaměstnanci patří do multidisciplinárního týmu, kde spolupracuje se zdravotnickým personálem centra Arpida (lékaři, fyzioterapeuti, ergoterapeuti, kliničtí logopedi, zdravotní sestra), sociálními pracovníky, dětskými psychology, pracovníky v SPC a ostatními zaměstnanci centra Arpida. Tato spolupráce je velmi specifická a vychází z individuálních potřeb žáků školy (klientů centra Arpida).

Škola spolupracuje též s řadou státních i nestátních subjektů v rámci regionu jižních Čech i v rámci ČR. Má velmi blízké vztahy se zařízeními, která pečují o děti a mládež s tělesným a kombinovaným postižením, jejichž nedílnou součástí jsou i školy a školská zařízení (např. JÚŠ Praha, Kociánka Brno, ÚSP Zbůch u Plzně, PROINTEPO Hradec Králové, speciální školy a SPC v rámci Jihočeského kraje a ČR, dále Rolnička Soběslav, Domov sv. Anežky v Týně nad Vltavou, aj.)

Škola je, jako integrální součást centra Arpida, klinickým pracovištěm Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity. Studenti zde vykonávají odbornou praxi, někteří pracovníci centra Arpida působí i jako vysokoškolské pedagogy. Pracovníky centra Arpida bylo vydáno též několik monografií, které se staly respektovanými vysokoškolskými učebnicemi nejen v rámci JU, ale také na UK v Praze, MU v Brně, PU v Olomouci, TU v Liberci, na OU v Ostravě aj. Vydána byla též celá řada odborných statí a článků v odborných periodících. Pracovníci centra a školy se aktivně zúčastňují a podílí na přípravě a realizaci odborných workshopů, seminářů a konferencí, mnohdy s mezinárodní účastí.

Velmi efektivní je dále spolupráce s ČMP České Budějovice, o.p.s., s jejíž pomocí je zajišťována pravidelná doprava dětí a žáků do škol při centru Arpida z regionu jižních Čech.

3. Charakteristika ŠVP

3.1 Zaměření školy

Škola plně respektuje všechny základní principy činnosti centra Arpida, jehož je nedílnou součástí. Jsou tak respektovány:

- základní principy křesťanské etiky (vzájemná úcta, solidarita a porozumění)
- vysoká odbornost
- lidská dimenze poskytované péče
- týmová práce při maximální osobní odpovědnosti každého pracovníka
- účinná spolupráce s rodinami klientů
- pomoc a podpora žákům s postižením, ale také rodinám jako celku
- mezioborová spolupráce (propojení péče v oblasti výchovně vzdělávací, sociální a zdravotní)
- příprava na přirozenou a nenásilnou integraci

Respektována jsou též ustanovení Evropské sociální charty, revidované v roce 1996 a dále Madridské deklarace z roku 2002.

Cílem komplexní péče je dosažení optimálního vývoje každého žáka při zachování každodenního kontaktu s jeho přirozeným sociálním prostředím, tedy zejména rodinou. Rodiče dětí se zdravotním postižením tak nestojí stranou odborné péče věnované jejich dítěti, ale stávají se významnými partnery všech odborných pracovníků, kteří o jejich děti v rámci multidisciplinárního týmu centra Arpida pečují.

Školu navštěvují žáci se souběžným postižením více vadami, zejména mentálním a tělesným. Jedná se o žáky s nejrůznějšími formami dětské mozkové obrny (DMO). Nejčastějšími přidruženými postiženími DMO jsou mentální postižení, epilepsie a popřípadě i smyslová (často zraková) postižení. Dále se zde setkáme s žáky s neuromuskulárními a svalovými onemocněními, ale i ortopedickými a jinými postiženími. Nezanedbatelnou skupinu tvoří též klienti po závažných úrazech CNS (zejména kontuze mozku).

Je přirozené, že všechny tyto skutečnosti reflektuje jednak ŠVP, ale zároveň to klade specifické nároky nejen na učitele, asistenty pedagoga, ale i na ostatní odborné pracovníky centra Arpida (fyzioterapeuty, ergoterapeuty, případně další terapeuty, odborné lékaře, psychology, klinické logopedy, sociální pracovníky, osobní asistenty, atp.).

Této skutečnosti odpovídá také technické a prostorové vybavení školy a v neposlední řadě pak odborná speciálně pedagogická erudice pedagogických pracovníků školy při centru Arpida, kteří jsou velmi důležitými členy multidisciplinárního týmu pečujícího o klienty centra (viz výše).

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni základní školy speciální podle II. dílu RVP ZŠS

Výchovné a vzdělávací strategie představují společné postupy uplatňované při výuce a školních činnostech, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků školy. V rámci vzdělávacího procesu jsou uplatňovány všemi pedagogy. Jsou východiskem pro výchovné a vzdělávací strategie, které jsou vymezeny na úrovni vyučovacích předmětů.

Tyto výchovné a vzdělávací strategie reflektují specifické potřeby žáků naší školy, odlišné metody práce s těmito žáky a rozdílnou úroveň jejich rozumových schopností.

Vzdělávací i výchovné strategie jsou přizpůsobeny fyzickým i psychickým možnostem našich žáků. Při výuce je důsledně uplatňován individuální přístup. K aktivnímu osvojení vědomostí a dovedností využíváme moderní metody a postupy včetně speciálně-pedagogických metod a také speciální kompenzační pomůcky. Podporujeme také kontakty našich žáků s okolním světem.

U žáků se středně těžkým mentálním postižením, těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami je vzhledem k jejich specifickým potřebám kladen důraz především na klíčové kompetence komunikativní, sociální a personální, pracovní.

Klíčové kompetence mají žákům pomáhat při získávání základu všeobecného vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí získaných na základní škole speciální s rehabilitačním programem není konečná, ale tvoří základ pro další celoživotní učení a orientaci v každodenním praktickém životě.

Základních klíčových kompetencí mohou žáci s těžkým mentálním postižením dosahovat pouze za přispění, dopomoci a podpory druhé osoby.

Za rozhodující pro utváření a rozvíjení níže vypsanych klíčových kompetencí u žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami považujeme následující strategie:

Kompetence k učení

Kompetence žáka na konci základního vzdělávání	Strategie školy
<p><i>Žák podle svých možností</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • reaguje na jednoduché slovní pokyny • chápe význam fotografií, obrázků, symbolů a je schopen je použít • rozlišuje tiskací písmena a číslice • využívá sociální čtení na nejjednodušší úrovni • využívá získané poznatky a dovednosti • vnímá časové rozvržení dne 	<ul style="list-style-type: none"> • soustavným opakováním vhodných činností, které volíme podle individuálních potřeb žáků a které utvářejí režim dne, vytváříme podmínky pro pochopení základních časových vztahů • při výuce postupujeme od nejjednodušších a konkrétních kroků ke složitějším a abstraktním • zapojujeme žáky v rámci školy do sociálních aktivit, které odpovídají jejich mentálním předpokladům a které mohou podpořit jejich získané znalosti a dovednosti • vytváříme a zapojujeme do výuky pomůcky podle individuálních potřeb žáků • používáme individuální formy výuky podle potřeb žáků

Kompetence k řešení problémů

Kompetence žáka na konci základního vzdělávání	Strategie školy
<p><i>Žák podle svých možností</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • řeší jednoduché úkoly pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem • chápe a plní jednoduché slovní pokyny pro řešení problémových situací • překonává pocity strachu • dokáže v případě potřeby požádat známou osobu o pomoc • orientuje se ve známém prostředí školy 	<ul style="list-style-type: none"> • předvádíme žákům řešený úkol nebo problém opakovaně a názorně • nacvičujeme potřebné činnosti v reálných situacích a s konkrétními předměty • vytváříme pomůcky podle individuálních potřeb žáků • při řešení problémů postupujeme od nejjednodušších a konkrétních kroků ke složitějším a abstraktním • snažíme se vhodným způsobem posilovat sebedůvěru žáků

Kompetence komunikativní

Kompetence žáka na konci základního vzdělávání	Strategie školy
<p><i>Žák podle svých možností</i></p> <ul style="list-style-type: none">• poznává známé osoby a dorozumívá se s nimi verbálně nebo neverbálně• reaguje na oslovení• reaguje na jednoduché pokyny• vyjadřuje své pocity a potřeby verbálně nebo neverbálně• dokáže sám pozdravit, reagovat na pozdrav vhodným způsobem• používá v odůvodněných případech alternativní a augmentativní formy komunikace	<ul style="list-style-type: none">• zapojujeme žáky v rámci školy do sociálních aktivit, které odpovídají jejich mentálním předpokladům a které mohou posilovat jejich komunikační schopnosti a dovednosti• vytváříme příležitosti a situace, kdy může žák podle svých schopností komunikovat• žáci mají příležitost komunikovat s ostatními zaměstnanci centra Arpida• snažíme se, aby si žáci své potřeby a záležitosti směřující k dalším zaměstnancům centra Arpida vyřizovali v co nejvyšší možné míře sami• využíváme alternativní a augmentativní formy komunikace

Kompetence sociální a personální

Kompetence žáka na konci základního vzdělávání	Strategie školy
<p><i>Žák podle svých možností</i></p> <ul style="list-style-type: none">• vnímá vlastní tělo, uvědomuje si svou osobu• pozná a adekvátně reaguje na členy své rodiny a osoby ze svého nejbližšího okolí• rozlišuje osoby různého pohlaví• chová se adekvátně i mimo své přirozené sociální prostředí• spolupracuje se svými učiteli a spolužáky	<ul style="list-style-type: none">• žáci mají příležitost komunikovat s ostatními zaměstnanci centra Arpida• snažíme se, aby si žáci své potřeby a záležitosti směřující k dalším zaměstnancům centra Arpida vyřizovali v co nejvyšší možné míře sami• zapojujeme žáky v rámci školy do sociálních aktivit, které odpovídají jejich mentálním předpokladům• snažíme se o úzkou spolupráci s nejbližšími členy žakovy rodiny• seznamujeme žáky s prostředím centra ARPIDY

Kompetence pracovní

Kompetence žáka na konci základního vzdělávání	Strategie školy
<p><i>Žák podle svých možností</i></p> <ul style="list-style-type: none">• zvládá nejjednodušší sebeobslužné úkony• uplatňuje základní hygienické návyky• používá základní předměty denní potřeby a kompenzační pomůcky• rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje• podílí se na jednoduchých praktických činnostech	<ul style="list-style-type: none">• při praktických činnostech postupujeme od nejjednodušších a konkrétních kroků ke složitějším• využíváme názorné nebo kompenzační pomůcky podle individuálních potřeb žáků• předvádíme žákům řešený úkol a společně jej názorně opakujeme• nacvičujeme potřebné činnosti v reálných situacích a s konkrétními předměty

3.3 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

V našem případě se jedná o žáky s těžkým mentálním postižením a se souběžným postižením více vadami, které je vymezeno v §16 odstavci 9 školského zákona. Tito žáci mohou využívat bezplatně podpůrných opatření na základě doporučení příslušného školského zařízení.

O zařazení dítěte do naší školy rozhoduje ředitel na základě žádosti rodiče či zákonných zástupců a doporučení školského poradenského zařízení.

Při vzdělávání našich žáků (žáků se zdravotním postižením) vycházíme zejména ze školského zákona v aktuálním znění a z vyhlášky o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných č. 27/20216.

Škola spolupracuje s SPC při centru Arpida, za nezbytnou považujeme spolupráci v oblasti:

- pomoci při vypracování individuálního vzdělávacího plánu
- pomoci při zabezpečení potřebných kompenzačních a didaktických pomůcek
- pomoci při zajišťování odborné literatury
- psychologického a speciálně pedagogického vyšetření žáků při nástupu do naší školy i během školní docházky
- v případě potřeby poskytování psychologické a speciálně pedagogické intervence během školní docházky

Při práci s žáky dodržujeme tyto zásady:

- respektujeme individualitu a možnosti žáků
- vytváříme optimální pracovní prostředí včetně vstřícné pracovní atmosféry
- zajišťujeme žákům vhodné kompenzační a didaktické pomůcky
- užíváme speciálních forem a metod při práci
- v odůvodněných případech vytváříme individuální vzdělávací plán
- dbáme na to, aby žák mohl své znevýhodnění kompenzovat jinými činnostmi
- zapojujeme žáka v co nejvyšší možné míře do všech vzdělávacích aktivit

Vzdělávání žáků s tělesným postižením

Školu navštěvují žáci, kteří mají vedle mentálního také tělesné postižení. Jedná se často o žáky s nejrůznějšími formami dětské mozkové obrny (DMO). Nejčastějšími přidruženými postiženími DMO jsou epilepsie, popřípadě i smyslová (často zraková) postižení. Dále naši školu navštěvují žáci s neuromuskulárními a svalovými onemocněními, ale i ortopedickými a jinými postiženími a také žáci po závažných úrazech CNS.

Vzdělávání žáků se zrakovým postižením

V rámci školy a SPC při centru Arpida působí speciální pedagog tyfloped, který zabezpečuje v případě potřeby reedukační péči o žáky naší školy s přidruženým zrakovým postižením.

Vzdělávání žáků se sluchovým postižením

V případě přidruženého sluchového postižení spolupracují pedagogové škol při centru Arpida pro zajištění odpovídající péče o naše žáky s klinickým logopedem nestátního zdravotnického zařízení při centru Arpida.

Vzdělávání žáků s vadami řeči

V případě přidruženého řečového postižení našich žáků spolupracují pedagogové školy pro zajištění odpovídající péče s logopedy nestátního zdravotnického zařízení při centru Arpida.

Vzdělávání žáků s autismem

Pro zabezpečení péče o žáky naší školy s autismem jako přidruženým postižením jsou aktuálně v akreditovaném vzdělávacím programu proškoleni dva speciální pedagogové. Tito pedagogové se v případě potřeby podílejí na vytváření odpovídajících podpůrných opatření pro tyto žáky.

4. Učební plán pro základní školu speciální podle II. dílu RVP ZŠS

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět / zkratka		Ročník, časové dotace											
			1. stupeň						2. stupeň				1. – 10.	
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		
Člověk a komunikace	Rozumová a řečová výchova	RŘv	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
Člověk a jeho svět	Smyslová výchova	Sv	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40
Umění a kultura	Hudební výchova	Hv	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	10+10
	Výtvarná výchova	Vv	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	10+10
Člověk a zdraví	Pohybová výchova	Pov	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
	Rehabilitační tělesná výchova	RTv	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40
Člověk a svět práce	Pracovní výchova	Pv	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
Celkem hodin			21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	210
Z toho disponibilní časová dotace			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20

Poznámka: Přidání hodin z disponibilní časové dotace je zapsáno jako součet povinné a disponibilní časové dotace.

Poznámky k učebnímu plánu:

Výtvarná výchova

Vyučovací předmět je v každém ročníku posílen o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace.

Hudební výchova

Vyučovací předmět je v každém ročníku posílen o 1 vyučovací hodinu z disponibilní časové dotace.

5. Učební osnovy pro základní školu speciální podle II. dílu RVP ZŠS

5.1 Rozumová a řečová výchova – 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vyučovací předmět Rozumová a řečová výchova je součástí vzdělávací oblasti Člověk a komunikace. Vznikl integrací vzdělávacího obsahu vzdělávacích oborů Rozumová výchova a Řečová výchova a je rozdělen na tematické okruhy - *Rozvíjení poznávacích schopností, Rozvíjení logického myšlení a paměti, Rozvíjení grafických schopností a Rozvíjení komunikačních dovedností*. Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná. Žákům, jejichž verbální komunikace je omezena nebo zcela nemožná a vzdělávání běžně užívanými metodami není realizovatelné, jsou určeny augmentativní a alternativní komunikační systémy.

Vyučovací předmět Rozumová a řečová výchova je realizován v 1. – 10. ročníku s časovou dotací 5 hodin týdně ve všech ročnících.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí:

Kompetence k učení:

- reaguje na jednoduché slovní pokyny
- chápe význam fotografií, obrázků, symbolů a je schopen je použít
- rozlišuje tiskací písmena a číslice
- využívá sociální čtení na nejjednodušší úrovni
- využívá získané poznatky a dovednosti
- vnímá časové rozvržení dne

Kompetence k řešení problémů:

- řeší jednoduché úkoly pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem
- chápe a plní jednoduché slovní pokyny pro řešení problémových situací

Kompetence komunikativní:

- poznává známé osoby a dorozumívá se s nimi verbálně nebo neverbálně
- reaguje na oslovení
- reaguje na jednoduché pokyny
- vyjadřuje své pocity a potřeby verbálně nebo neverbálně
- dokáže sám pozdravit, reagovat na pozdrav vhodným způsobem
- používá v odůvodněných případech alternativní a augmentativní formy komunikace

Kompetence sociální a personální:

- vnímá vlastní tělo, uvědomuje si svou osobu
- pozná a adekvátně reaguje na členy své rodiny a osoby ze svého nejbližšího okolí
- rozlišuje osoby různého pohlaví
- chová se adekvátně i mimo své přirozené sociální prostředí
- spolupracuje se svými učiteli a spolužáky

Kompetence pracovní:

- používá základní předměty denní potřeby a kompenzační pomůcky
- rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje
- podílí se na jednoduchých praktických činnostech
- uplatňuje základní hygienické návyky
- zvládá nejjednodušší sebeobslužné úkony

Rozumová a řečová výchova - Rozvíjení poznávacích schopností

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl reagovat na oslovení jménem, znát své jméno	reagovat na oslovení od známých lidí	uvědomování si vlastní osoby; nácvič reakce na vlastní jméno; reakce na oslovení známými lidmi
znát členy své rodiny	znát členy užší rodiny	poznání členů rodiny - maminka, tatínek, sourozenci; identifikace členů rodiny na fotografiích
poznat své spolužáky i učitele, podle schopností je oslovovat jménem	poznat spolužáky a učitele v rámci třídy	seznámení s prostředím třídy a základní orientace v ní; seznámení s prostředím školy; poznávání spolužáků a učitelů v rámci třídy; rozlišení osob dle pohlaví (chlapec, dívka, muž, žena); nácvič spojení jména s konkrétní osobou, nácvič oslovení
vnímat různé podněty a reagovat na ně	vnímat různé podněty	koncentrace pozornosti; zraková i sluchová fixace podnětu
poznat a používat předměty denní potřeby, uplatňovat základní hygienické a sebeobslužné činnosti	poznat základní předměty denní potřeby a chápat jejich použití, uplatňovat vybrané základní hygienické a sebeobslužné činnosti	poznávání základních předmětů denní potřeby (skutečných, na fotografii, na obrázku); pochopení vztahů mezi předměty a jejich užití ke konkrétnímu účelu; uchopení a základní manipulace s předměty; vštěpování základních hygienických a stravovacích návyků; nácvič základních sebeobslužných činností
pojmenovat části svého těla, případně na ně ukázat	uvědomit si a pojmenovat základní části svého těla	uvědomování si vlastní osoby, hranic vlastního těla; ukazování základních částí lidského těla u zrcadla s vedením ruky; pojmenování základních částí lidského těla; vnímání dvojího pohlaví (chlapec, dívka)

orientovat se ve vztazích k nejbližšímu prostředí, denním časovém rozvrhu, vnímat prostor	částečně si uvědomovat vztahy k nejbližšímu prostředí, denní časový rozvrh a prostor kolem sebe	vztahy mezi lidmi (koho mám rád, kdo má rád mne); vztahy mezi spolužáky (vzájemná pomoc a tolerance); osvojování základních časových vztahů (význam pojmů „teď, potom“); osvojování základních časových vztahů v návaznosti na denní režim (vnímání dne a noci, význam pojmů „ráno, poledne, večer“ včetně obvyklých činností, pojmy „snídaně, oběd, večeře“); vnímání vlastního těla v prostoru (pojmy „sedí, leží, stojí, jde apod.); pojmy „nahoru, dolů, dopředu, dozadu“ vůči vlastnímu tělu, popř. vůči určitému předmětu
vnímat a uspokojovat základní životní potřeby, sdělit své pocity a upozornit na zdravotní potíže	vnímat základní životní potřeby a pocity, snažit se sdělit své zdravotní potíže	uvědomování si vlastní osoby, pojmy „já, moje“; vnímání a rozlišování příjemných a nepříjemných pocitů (vjemů); vnímání a rozlišování základních životních potřeb (hlad, žízeň, zima apod.); snaha o vyjádření svých pocitů a základních potřeb (popř. využití AAK); chápaní pojmů „au“, „bolí“, „bolí mě“
řadit obrázky podle zadaných kritérií	rozpoznávat konkrétní osoby, věci nebo obrázky a rozšiřovat si slovní zásobu	rozpoznání skutečných osob, zvířat a věcí; rozpoznání osob, zvířat a věcí na fotografii; rozpoznání osob, zvířat a věcí na obrázku pojmenovávání a třídění věcí na fotografiích a obrázcích; jednoduchý situační obrázek a orientace v něm prohlížení dětských knih, obrázkových leporel a časopisů, rozšiřování slovní zásoby;

Rozumová a řečová výchova - Rozvíjení logického myšlení a paměti

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl koncentrovat se na určitou činnost	odpoutat se od stereotypních činností	rozptýlení ulpívavého a stereotypního myšlení a chování; motivace k soustředěné činnosti skupinové či individuální; krátkodobá koncentrace pozornosti na zajímavou činnost; pozorné sledování krátkého vyprávění, televize, poslech hudby apod.
rozlišovat velikost a tvary předmětů, dvojic obrázků	vnímat odlišnou velikost a tvar předmětů	vnímání různé velikosti předmětů vůči vlastnímu tělu; vnímání a rozlišování velikosti skutečných předmětů a předmětů na obrázku pojmy „velký, malý, větší, menší“; vnímání a rozlišování tvaru skutečných předmětů, pojmy „kulatý, hranatý“; vnímání a rozlišování plošných tvarů pomocí přirovnání („kolečko, okénko, stříška“); vytváření asociací, přiřazování fotografií a obrázků ke skutečnému předmětu; přiřazování 2 shodných předmětů; přiřazování 2 shodných obrázků; vnímání velikosti a tvaru u dvojice obrázků
zvládnout složení dějových obrázků	rozpoznat obsah obrázku, vnímat sled událostí (činností)	osvojování základních časových vztahů (pojmy „ted, potom, dříve, později“); koncentrace pozornosti na vybranou praktickou činnost; dodržování dějového sledu u vybraných praktických činností (např. čištění zubů, vaření čaje, apod.); koncentrace pozornosti na obrázek; přiřazení fotografie, obrázku k odpovídající situaci nebo předmětu; hledání prvků na fotografii, obrázku dle instrukcí; řazení 2 a více fotografií, obrázků dle dějové posloupnosti

orientovat se na stránce, na řádku	vnímání vlastního těla, předmětů a obrázků v prostoru	základní orientace vůči vlastnímu tělu (nahore, dole, vpředu, vzadu, směrem k) pojmy „první, poslední, na začátku, na konci, nahore, dole“ (vůči konkrétním osobám, věcem); orientace v řadě konkrétních předmětů a obrázků (vyhledávání předmětů a obrázků výrazně odlišných, odlišných, lišících se horizontální polohou, vertikální polohou apod.); manipulace s předměty a obrázky dle předlohy nebo slovní instrukce; řazení předmětů a obrázků dle předlohy nebo slovní instrukce; cvičení očních pohybů, sledování předmětů, obrázků v řadě, sledování textu
číst vybraná písmena a krátká slova	třídění a manipulace s obrázky	cvičení zrakové a sluchové diferenciaci (třídění a přiřazování předmětů, fotografií a obrázků dle určitých kritérií, vnímání shody a rozdílu, orientace na stránce, tvar písmen, rozlišování obrázků a psaného textu apod.); sociální čtení - poznávání běžně užívaných symbolů, rozlišování zboží podle obalu; nácvik čtení globální metodou
opakovat slova a krátké říkanky, reprodukovat krátký text, vyprávět podle obrázku	vnímat mluvené slovo, podpora vlastního řečového projevu	podpora vlastního řečového projevu, obohacování slovní zásoby; snaha o soustředěné naslouchání a porozumění slovům a jednoduchým větám; rozvíjení paměti, zapamatování si a opakování písmen, slabik, slov, jednoduchých rytmických říkanek a básniček; reprodukce krátkého vyprávění (co jsme dělali, viděli, co jsme měli k obědu); hra na obchod;
přiřazovat číslice počtu prvků	porozumění základním kvantitativním vztahům	rozlišování pojmů „všechno, nic“; vytváření a chápání kvantitativních vztahů „hodně, málo“, „dlouhý, krátký“, „vysoký, nízký“ apod.; pojmy „první, poslední, na začátku, na konci“; porovnávání množství, pojmy „více, méně“; vnímání celku a části, skládání půlených předmětů a obrázků; vnímání pojmu „1“ při praktických činnostech nebo manipulaci s konkrétními předměty; hra na obchod, znalost pojmu „peníze“; využití poznatků při praktických činnostech (návštěva obchodu, vaření, apod.)

Rozumová a řečová výchova - Rozvíjení grafických schopností

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl uchopit a podržet podaný předmět	zaměřit pozornost na předmět a pokusit se ho uchopit	nácvik vizuomotorické koordinace; rozvíjení jemné i hrubé motoriky; manipulační činnosti s předměty; adekvátní reakce na jednoduché slovní pokyny (vezmi si, podrž, podej apod.)
uchopit tužku, štětec nebo jiné psací náčiní	uchopit připravenou psací pomůcku	odlišení psací pomůcky od jiných předmětů; snaha o špetkový, popřípadě kompenzační úchop; držení psacího náčiní ve správné pozici
nakreslit různé druhy čar	pochopit vztah mezi použitím psacího náčiní a grafickou stopou	uvolňovací cvičení (rameno, loket, zápěstí, prsty); zanechání grafické stopy pomocí různých materiálů; čmárání: dlaní nebo prstem do písku, do krupice, do rýže apod.; spontánní kresba - dlaní, prstem, houbou, štětcem apod.; využívání celé plochy papíru; respektování ohraničeného prostoru; jednoduchá grafomotorická cvičení na svislé a vodorovné ploše; tečky, klubíčka, svislé a vodorovné čáry, spojování dvou bodů
poznat základní geometrické tvary	vnímat odlišný tvar předmětů	vnímání a rozlišování tvaru skutečných předmětů, pojmy „kulatý, hranatý“; vnímání a rozlišování plošných tvarů pomocí přirovnání („kolečko, okénko, stříška“);

Rozumová a řečová výchova - Rozvíjení komunikačních dovedností

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl reagovat na hlas a intonaci dospělé osoby	reagovat na hlas	identifikace směru a původu zvuku; nácvič priměřené reakce na hlas dospělé osoby; respektovat přítomnost více osob; překonávání strachu z okolí, rychlejších pohybů, hlasitých projevů dalších osob, vytváření pocitu bezpečí a jistoty; odstraňování projevů sebepoškozování, snaha o zapojení se do dění ve třídě
snažit se o správné dýchání	snažit se o správné dýchání v relaxační poloze	nadechování nosem, výdech ústy; masáž a stimulace mluvidel, cvičení mluvidel (otevírání a zavírání úst, polykání, vysunování a zasunování jazyka); cvičení mluvidel před zrcadlem; foukání; ovládání síly hlasu
vyjádřit souhlas či nesouhlas – verbálně, gesty	pochopit pojmy ano, ne a přiměřeně na ně reagovat	porozumění pojmům ano, ne; nácvič adekvátní reakce na pojmy ano, ne; smíš, nesmíš; snaha o vyjadřování vlastního názoru, přijetí či odmítnutí určité situace; vytváření modelových situací pro nácvič; u žáků s narušenou komunikační schopností využívání alternativních prostředků pro vyjádření názoru
znát své jméno a reagovat na oslovení jménem	pochopit vztah mezi svou osobou a svým jménem	uvědomování si vlastní osoby; poznávání sebe v zrcadle i na fotografii; vnímání a znalost vlastního jména, adekvátní reakce na oslovení rozlišování vlastního jména od jmen cizích
znát jména nejbližších osob a spolužáků	rozlišovat jména blízkých osob	uvědomování si ostatních osob ve svém nejbližším okolí; rozlišování zvukové podoby jednotlivých jmen; přirázování jmen k jednotlivým osobám; v oprávněných případech využití prostředků AAK

umět pozdravit, poděkovat - verbálně nebo gesty	nácvik pozdravu a poděkování	nácvik zdravení a poděkování v běžných situacích; odpověď na pozdrav; v případě potřeby zvolit vhodnou formu alternativní komunikace; nácvik telefonování
sdělit svá přání a potřeby - verbálním nebo nonverbálním způsobem	uvědomit si svou osobu	uvědomování si vlastní osoby; vnímání vlastní osoby ve vztahu k jednotlivým lidem a situacím; pochopení a používání pojmů „já - ty, můj - tvůj, mně - tobě“; seznámení s možností využití jednotlivých forem alternativní komunikace
využívat komunikační počítačové hry	zprostředkovat práci u počítače	krátkodobá koncentrace pozornosti na práci u počítače; využití dostupných her a programů na podporu komunikačních dovedností žáků; využívání alternativních ovládacích prvků k počítači dle potřeby

Rozumová a řečová výchova - Rozvíjení poznávacích schopností

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
<p>Žák by měl pojmenovat části svého těla, případně na ně ukázat</p>	<p>pojmenování základních částí lidského těla; ukazování částí těla na sobě, jiné osobě, na obrázku; chápání vztahu mezi částmi těla a jednotlivými součástmi oděvu; rozlišování osob dle pohlaví</p>
<p>orientovat se ve vztazích k nejbližšímu prostředí, denním časovém rozvrhu; vnímat prostor</p>	<p>nácvik pochopení vztahů mezi lidmi, věcmi, příčinných souvislostí mezi událostmi; vnímání prostředí třídy, školy ve vztahu k vlastní osobě; zapojení se do dění ve třídě, škole; osvojování základních časových vztahů (význam pojmů „ted“, předtím, potom“, „nejdříve, později, naposled“, „včera, dnes, zítra“, dny v týdnu, roční období); osvojování základních časových vztahů v návaznosti na denní režim vnímání polohy vlastního těla v prostoru (pojmy „nahoře, dole, vpředu, vzadu“, PLO)</p>
<p>poznat a používat předměty denní potřeby, uplatňovat základní hygienické a sebeobslužné činnosti</p>	<p>rozlišení základních předmětů denní potřeby a jejich praktické používání ke správnému účelu; manipulační činnosti spojené se slovním doprovodem; rozdělení předmětů do skupin podle způsobu (místa) využití; uplatňování základních hygienických návyků a sebeobslužných činností; sociální čtení - rozpoznání základních druhů zboží podle obalu a praktické využití při nákupu, vaření apod. - poznávání běžně užívaných symbolů a jejich využití v praxi (např. WC, umývárna apod.) - uvědomění si významu peněz</p>
<p>řadit obrázky podle zadaných kritérií</p>	<p>rozpoznávání obsahu obrázků; pojmenování zobrazených osob, zvířat, věcí, situací; zobecnování (jablko, hruška = ovoce) a konkretizace (ovoce = jablko, hruška); řazení podle vzoru (zleva doprava, shora dolů); přirazování shodných dvojic, přirazování stínových obrázků třídění obrázků podle logických souvislostí</p>

reagovat na oslovení jménem, znát své jméno	znalost vlastního jména a jeho odlišení od jiných slov; adekvátní reakce na oslovení známou i cizí osobou
vnímat a uspokojovat základní životní potřeby, sdělit své pocity a upozornit na zdravotní potíže	uvědomování si vlastní osoby, nácvik používání zájmen „já - moje, ty - tvoje“ vnímání vlastního těla, uvědomování si polohy; rozlišování příjemných a nepříjemných vjemů; vyjadřování vlastních psychických a fyzických pocitů; odstraňování projevů sebepoškozování rozlišování a uspokojování svých základních životních potřeb (hlad, žízeň, zima apod.); upozornění na zdravotní potíže („bolí“, „bolí mě“), základní lokalizace místa popř. využití prostředků alternativní komunikace
poznat své spolužáky i učitele, podle schopností je oslovovat jménem	seznámení s prostředím školy a základní orientace v ní; poznávání spolužáků, učitelů a dalších osob v rámci školy; oslovování osob jménem
znát členy své rodiny	členové užší i širší rodiny, blízcí přátelé a jejich jména; zjišťování základních informací o členech vlastní rodiny
vnímat různé podněty a reagovat na ně	vnímání a rozlišování podnětů podle původu; nácvik vhodných reakcí na jednotlivé podněty

Rozumová a řečová výchova - Rozvíjení logického myšlení a paměti

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl koncentrovat se na určitou činnost	motivace k soustředěné činnosti skupinové nebo individuální; rozdílení volných vlastností a vytrvalosti; cvičení na koncentraci pozornosti; koncentrace na zadanou činnost
rozlišovat velikost a tvary předmětů, dvojic obrázků	třídění předmětů podle daných kritérií - velikost, tvar; porovnávání dvojice obrázků na základě velikosti nebo tvaru; pojmy „největší, nejmenší“;
zvládnout složení dějových obrázků	popisování obsahu obrázku; nácvik pochopení časové souslednosti a vnímání příčinné souvislosti mezi jednotlivými situacemi; osvojování základních časových vztahů; orientace v denním režimu
orientovat se na stránce, na řádku	nácvik orientace v ploše a prostoru; pochopení pojmů „nahore, dole, uprostřed, nad, pod, vpředu, vzadu, před, za, vedle, mezi, začátek, konec, vlevo, vpravo“; řazení a umístění předmětů v ploše (prostoru) podle vzoru nebo instrukcí; cvičení očních pohybů, sledování textu
číst vybraná písmena a krátká slova	přiřazování stejných obrázků, písmen, popřípadě jednoduchých slov; hledání jednoduchých prvků na obrázku, písmen v textu; sociální čtení - rozeznávání běžně užívaných symbolů a zboží podle obalu; globální čtení; vlastní jméno

<p>opakovat slova a krátké říkanky; reprodukovat krátký text; vyprávět podle obrázku</p>	<p>motivace k verbálnímu projevu; rozvíjení slovní zásoby, rozvíjení paměti; popis obrázku, jednoduché vyprávění zobrazeného děje; nácvik jednoduchých říkanek, básniček; snaha o reprodukci slyšeného; v případě potřeby využívání alternativních forem komunikace</p>
<p>přiřazovat číslice počtu prvků</p>	<p>vytvářet představy počtu - hmatem, zrakem, verbálně; vytváření a chápání kvantitativních vztahů, pojmy „více, méně, nejvíce, nejméně, apod.“; seznámení s pojmem číslice; posloupnost čísel, jejich porovnávání, přiřazování číslic k počtu prvků; psaní číslic; znalost pojmu „peníze“; uplatnění znalostí v praktických činnostech (nakupování v obchodu, vaření apod.)</p>

Rozumová a řečová výchova - Rozvíjení grafických schopností

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl uchopit a podržet podaný předmět	rozvíjení jemné i hrubé motoriky; správné uchopení a držení předmětu; pouštění předmětu, výměna předmětu za jiný; podání určitého předmětu na základě pokynů
uchopit tužku, štětec nebo jiné psací náčiní	identifikace psacího náčiní; správné uchopení a držení psacího náčiní (popř. využití kompenzační pomůcky)
nakreslit různé druhy čar	uvolňovací cvičení; návčik správného úchopu a držení psacího náčiní (popř. využití kompenzační pomůcky pro úchop); kreslení s pomocí různých materiálů; respektování ohraničeného prostoru; grafomotorická cvičení; kreslení klubíčků, psaní vodorovných, svislých i šikmých čar oběma směry, horního a dolního oblouku, psaní odstředivých čar (sluníčko), dostředivých čar, vlnovka, křížek; návčik tvarových prvků tiskacích písmen
poznat grafickou podobu písmen	pojem písmeno; přiřazování stejných písmen podle jejich grafické podoby; vyhledat zadané tiskací písmeno v textu
napsat několik vybraných tiskacích písmen a číslic	návčik tvarových prvků hůlkových písmen a číslic; obtahování grafické podoby písmen; snaha o psaní hůlkových písmen, číslic s využitím různých materiálů; vlastní jméno, podpis; využití alternativních způsobů psaní na počítači

poznat základní geometrické tvary	rozlišení základních geometrických tvarů podle vlastností - kulatý, hranatý; třídění geometrických tvarů; třídění předmětů podle tvarové podoby; výběr geometrického tvaru podle pokynů; pojmenování základních geometrických tvarů
-----------------------------------	---

Rozumová a řečová výchova - Rozvíjení komunikačních dovedností

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl reagovat na hlas a intonaci dospělé osoby	vnímání rozdílů v intonaci hlasu; snaha o pochopení souvislosti mezi intonací hlasu a postojem dané osoby; nácvik přiměřené reakce ve vztahu k intonaci hlasu dospělé osoby
snažit se o správné dýchání	správné dýchání v klidové poloze; správné dýchání při činnostech a hovoru; foukání, zadržování dechu; kontrola polykání, cvičení mluvidel
vyjádřit souhlas či nesouhlas – verbálně, gesty	uvědomování si vlastní osoby a svých pocitů; vyjádření vlastního postoje k určitým situacím; pochopení příčinných souvislostí ve vztahu k vlastnímu vyjádření souhlasu či nesouhlasu; u žáků s narušenou komunikační schopností využívání alternativních prostředků pro vyjádření názoru
znát své jméno a reagovat na oslovení jménem	znalost vlastního jména a příjmení; adekvátní reakce na oslovení;
znát jména nejbližších osob a spolužáků	rozlišování nejbližších osob a spolužáků dle jména ve skutečnosti i na fotografiích; využívání oslovení jménem jako prostředek k navázání verbálního kontaktu
umět pozdravit, poděkovat – verbálně nebo gesty	používání běžných komunikačních prostředků- pozdrav, poděkování; chápaní základů slušného chování; využívání alternativních forem vyjadřování u žáků s problémy ve verbálním projevu
sdělit svá přání a potřeby – verbálním nebo nonverbálním způsobem	uvědomování si vlastní osoby ve vztahu k jednotlivým lidem, situacím, činnostem; pochopení příčinných souvislostí při vyjadřování svých přání; využití prvků alternativní komunikace pro usnadnění vyjádření přání a potřeb jednotlivých žáků

využívat komunikační počítačové hry	koncentrace pozornosti na práci u počítače; využití dostupných her a programů na podporu komunikačních dovedností žáků; správná reakce na slovní instrukce z PC; využívání alternativních ovládacích prvků k počítači dle potřeby
-------------------------------------	--

5.2 Smyslová výchova - 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Vyučovací předmět Smyslová výchova je součástí vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Smyslová výchova prolíná všemi vzdělávacími obory a vytváří předpoklady pro zvládnutí jejich vzdělávacích obsahů. Vyučovací předmět Smyslová výchova je v každém ročníku 1. i 2. stupně dotován 4 vyučovacími hodinami.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Žáci pracují v odděleních, počet oddělení ve třídách je dán individuálními potřebami žáků. Ve třídě pracuje s žáky učitel a asistent pedagoga, přičemž všichni jsou zároveň osobními asistenty žáků. Předmět se podle potřeby může vyučovat v menších časových celcích než je jedna vyučovací hodina nebo naopak v blocích, při zachování celkové týdenní časové dotace. Třídy jsou účelně vybaveny pro žáky s kombinovaným postižením, k dispozici je počítač s výukovými programy a připojením na internet. Pro výuku lze též využít počítačovou místnost, ve které je k dispozici 6 stanic PC. V průběhu vzdělávání je nutné respektovat individualitu a potřeby žáků, zohlednit druh, stupeň a míru postižení. Podle toho je vhodné přizpůsobit používané pomůcky a způsob výuky.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

Skutečné konkrétní předměty denní potřeby.

Fotografie a obrázky osob, zvířat, věcí, činností.

Obrázkové knížky a encyklopedie.

Obrázkový materiál ze souboru „Media Dida“, „Zábavné učení - Ditipo“, piktogramy a stínové obrázky.

Didaktické hry a pomůcky.

Vlastní pracovní listy a pomůcky.

Pracovní sešity pro předškoláky, např. Šimonovy pracovní listy, Kulihrášek objevuje, Hráškovy úkoly pro předškoláky, Matematika pro 4-5leté děti, Rozvíjení poznání pro 4-5leté děti, Učíme se hrou - od 3 let, Omalovánky (z uvedených pracovních sešitů jsou využity pouze některé náměty a vybrané pracovní listy jsou dále upravovány dle individuálních potřeb žáků).

Komunikační tabulky.

Komunikátor GoTalk 4, 9, 20 s hlasovým výstupem.

Trojhránky a další individuálně upravené násadky na tužky a pastelky, pomůcky pro nácvik úchopových dovedností.

Polohovací pomůcky (speciální polohovací židle se stolečkem, polohovací pytle, „éčka“, „tužky“, lavice se skleněnou deskou pro práci vleže na zádech apod.).

Speciální klávesnice MIDbig, programy pro práci u počítače (Méd'a a obrázky, Brepta, Dětský koutek apod.)

Na co se ve vyučovacím předmětu soustředíme:

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná. Je zaměřen na rozvíjení psychických funkcí prostřednictvím smyslového vnímání. Cílevědomým vytvářením vztahů smyslového vnímání, myšlení a řeči rozvíjí jednotlivé smyslové analyzátory a jejich funkce, které jsou podmínkou správného vnímání, koncentrace pozornosti, prostorové, směrové a časové orientace a základem pro vytváření představ a pojmů.

Smyslová výchova systematicky procvičuje u žáků zrakové, sluchové, čichové a chuťové vnímání, hmatové vnímání, vizuomotoriku a prostorovou orientaci, a to vždy na konkrétním názorném materiálu a v konkrétních situacích. Smyslová výchova napomáhá žákům zdokonalovat i úroveň motoriky, rozvíjí schopnost komunikace a verbálního vyjadřování.

Tematické okruhy:

- rozvíjení zrakového vnímání
- rozvíjení sluchového vnímání
- rozvíjení hmatového vnímání
- prostorová a směrová orientace
- rozvíjení čichového a chuťového vnímání

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí k učení, kompetencí k řešení problémů, kompetencí komunikativních, sociálních a personálních, kompetencí pracovních.

Kompetence k učení vedou žáka k: - pochopení významu fotografií, obrázků, symbolů a k jejich použití
- využití sociálního čtení na nejjednodušší úrovni
- schopnosti reagovat na jednoduché slovní pokyny
- využívání získaných poznatků a dovedností

Kompetence k řešení problémů vedou žáka k: - řešení jednoduchých úkolů pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem
- překonávání pocitů strachu

Kompetence komunikativní vedou žáka k: - poznávání známých osob a dorozumívání se s nimi verbálně nebo neverbálně
- schopnosti reagovat na oslovení

- schopnosti reagovat na jednoduché pokyny

Kompetence sociální a personální vedou žáka k: - vnímání vlastního těla, uvědomování si své osoby

- poznávání a adekvátní reakci na členy své rodiny a osoby ze svého nejbližšího okolí

- spolupráci se svými učiteli a spolužáky

Kompetence pracovní vedou žáka k: - zvládání nejjednodušších sebeobslužných úkonů

- uplatňování základních hygienických návyků

- rozlišování jednotlivých předmětů a účelné manipulaci s nimi

Smyslová výchova - Rozvíjení zrakového vnímání

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl uchopit předměty a manipulovat s nimi	uchopit předměty	rozeznávání světla a tmy; vnímání prostoru binokulárně (oběma očima), monokulárně (jedním okem); stimulace očního kontaktu, sledování pohybujícího se předmětu a osob v blízkém okolí; vnímání lesklých a barevných předmětů, vnímání ozvučených hraček; diagnostika a nácvik úchopových dovedností, správné polohování; stimulace rukou, rozevírání dlaní a vkládání předmětů do rukou; pouštění předmětů; úchop předmětů jednou rukou; úchop předmětů oběma rukama; předávání předmětů z ruky do ruky
rozlišovat tvary a barvy předmětů	rozlišovat tvary a barvy pomocí přirovnání	vnímání barev a tvarů více smysly současně; přirovnání základní barvy a tvaru k určité konkrétní a známé věci; rozlišování tvarů zrakem, pojmy „kulatý - hranatý“; rozlišování plošných tvarů pomocí přirovnání („kolečko, okénko, stříška“); rozlišování a přiřazování stejné barvy; třídění 2 základních výrazně odlišných barev; řazení barevných kostek, střídání barev
poznat, řadit, skládat a třídít předměty podle velikosti, barevné a tvarové odlišnosti	třídít předměty podle jednoho kritéria	vnímání velikosti, tvaru a polohy předmětů; rozlišování pojmů „malý - velký“, „dlouhý - krátký“; třídění předmětů dle velikosti („malý - velký“); určování, třídění a přiřazování předmětů podle barev; určování, třídění a přiřazování předmětů podle tvaru

třídít obrázky, rozeznat reálné a vyobrazené předměty	rozeznat a třídít reálné předměty za podpory vyučujícího	rozlišení a pojmenování skutečných předmětů kolem sebe; vytváření asociací (slovo = osoba, věc, činnost); přiřazení obrázku ke skutečnému předmětu; třídění 2 zřetelně odlišných předmětů (panenka - autíčko); třídění 3 zřetelně odlišných předmětů; přiřazování 2 shodných předmětů; přiřazování 2 shodných obrázků (popř. fotografií); pojmy „patří - nepatří“; základní orientace na stránce; prohlížení dětských knih a časopisů
poznat osoby ze svého okolí a své spolužáky	vnímat a rozpoznat osoby ze svého nejbližšího okolí	uvědomování si vlastní osoby, reakce na oslovení; sebepozorování v zrcadle; identifikace s vlastní fotografií; vnímání a rozpoznání nejbližších členů rodiny při osobním kontaktu (maminka, tatínek, sourozenci); vnímání a rozpoznání členů širší rodiny při osobním kontaktu (babička, dědeček); vnímání a rozpoznání učitelů a ostatních dětí ve třídě při osobním kontaktu; překonávání strachu z neznámého prostředí, ze setkávání a přítomnosti dalších osob; odstraňování projevů sebepoškozování
rozpoznat denní dobu podle činnosti, obrázku nebo piktogramu	rozpoznat denní dobu podle typické činnosti	osvojování základních časových vztahů (teď, předtím, potom); orientace v čase (den - noc); propojení daných časových úseků s typickými činnostmi; práce s fotografií a obrázkem
napodobit předvedené pohyby	uvědomit si svou osobu a rozlišit základní části lidského těla	uvědomování si vlastní osoby; rozlišování základních částí lidského těla; ukazování částí obličeje, těla, jejich pojmenování (u zrcadla s vedením ruky); rozlišování pojmů: „stojí, sedí, leží“; upevňování vizuomotorické koordinace, napodobování různých pohybů předváděných učitelem

Smyslová výchova - Rozvíjení sluchového vnímání

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl reagovat na své jméno, na oslovení, na zavolání	reagovat na své jméno	uvědomování si vlastní osoby; vnímání a znalost vlastního jména; podpora očního kontaktu; rozvíjení směrové orientace, otáčení se za hlasem
poznat, rozlišit a napodobit různé zvuky	poznat, rozlišit a napodobit zvuky z nejbližšího okolí	vnímání vlastního hlasu; vnímání hlasu druhé osoby; snaha o soustředěné naslouchání a porozumění slovům a jednoduchým větám; nácvik sluchového soustředění na zvuky kolem sebe (ozvučená hračka, chrastítka, cinkání lžice o talíř, bubínek, zpěv apod.); poznávání a rozlišování zvuků s využitím zrakové kontroly (bubínek, zvonek, mačkání papíru, klíče, tleskání apod.); nápodoba činnosti a zopakování daného zvuku; nápodoba hlasů zvířat; určování původu a směru zvuku, otáčení se za zvukem (pojmy „zblízka – zdaleka“); rozlišování délky a intenzity zvuku (pojmy „hlasitý - tichý“, „krátký - dlouhý“)
poznat podle hlasu osoby ze svého nejbližšího okolí	vnímat a rozpoznat nejbližší osoby podle hlasu (se zrakovou kontrolou)	reakce na hlas dospělé osoby a jeho intonaci; reakce na přítomnost dalších osob; vytváření pocitu bezpečí, jistoty a vzájemné důvěry; vnímání a rozpoznání nejbližších členů rodiny podle hlasu (maminka, tatínek, sourozenci); dle možností - vnímání a rozpoznání členů širší rodiny podle hlasu (babička, dědeček); vnímání a rozpoznání učitelů a ostatních dětí ve třídě podle hlasu; překonávání strachu z hlasitých projevů ostatních osob

<p>poznat a rozlišit různé zvuky a hlasy zvířat podle zvukové nahrávky</p>	<p>poznat a rozlišit hlasy zvířat podle zvukové nahrávky</p>	<p>seznámení s různými typy přehrávačů (radio, CD přehrávač, počítač, využití sluchátek); sluchová cvičení a koncentrace pozornosti při poslechu zvukové nahrávky; vnímání a rozpoznání hlasů zvířat podle zvukové nahrávky (ve spojitosti s doprovodným obrázkem)</p>
<p>rozlišit zvuky spojené s denním životem a nebát se nepříjemných zvuků</p>	<p>adekvátně vnímat základní zvuky spojené s denním životem</p>	<p>poznávání a rozlišování zvuků s využitím zrakové podpory; ozvučené hračky; vnímání zvuků v přírodě (hlasy zvířat, zpěv ptáků, šumění vody apod.); vnímání základních zvuků v domácnosti (pouštění vody, telefon, apod.); vnímání zvuků na ulici (auto, sanitka apod.); respektování zvuků nepříjemných</p>

Smyslová výchova - Rozvíjení hmatového vnímání

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
<p>Žák by měl zvládat základní sebeobslužné dovednosti</p>	<p>osvojit si nejjednodušší základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti za podpory učitele</p>	<p>diagnostika a nácvik vybraných úchopových dovedností vnímání vlastního těla, uvědomování si vlastní osoby; pouštění vody (páková baterie); mytí rukou a obličeje, používání mýdla, ručníku; nácvik čištění zubů; nácvik česání vlasů; vysazování na WC; používání WC; nácvik svlékání a oblékání vybraných částí oděvu; správné vrstvení jednotlivých částí oděvů; rozepínání klasického zipu s pevným koncem; manipulace s velkými knoflíky (nácvik rozepínání na modelu); nácvik zouvání bot; rozepínání a zapínání suchého zipu (u bot); rozvazování tkaniček (model, boty); nácvik pití z hrnečku (popř. alternativní forma pití); používání lžice a vidličky; spolupráce při prostírání stolu; spolupráce při přípravě svačiny, oběda (nalévání polévky, vyzvednutí oběda u výdejního okénka, mixování stravy apod.); úklid stolu po skončení jídla (odnášení špinavého nádobí, utírání stolu, apod.); upevňování hygienických návyků během stravování (osobní hygiena, používání ubrousku apod.); úklid hraček na své místo; ukládání věcí na své místo (věci denní potřeby, zapůjčené pomůcky); ukládání oděvů a obuvi na své místo v šatně;</p>

poznat hmatem velikost, tvar a povrch předmětů	vnímat velikost, tvar a povrch předmětů hmatem	vnímání předmětů podle jejich základních povrchových odlišností (pojmy „hladký - drsný“, „ostrý - tupý“); hmatové vnímání velikosti předmětů (pojmy „malý - velký“); hmatové vnímání tvaru předmětů (pojmy „kulatý - hranatý“, „špičatý“); návčik úchopu předmětů různé velikosti
třídít předměty na základě hmatu - podle velikosti a tvaru	třídít předměty na základě hmatu - do dvou skupin podle velikosti a tvaru za předpokladu zrakové kontroly	manipulace s předměty; třídění předmětů na základě hmatu - podle velikosti (se zrakovou kontrolou na 2 skupiny „malý - velký“); třídění předmětů na základě hmatu - podle tvaru (se zrakovou kontrolou na 2 skupiny „kulatý - hranatý“)
poznat známé předměty podle hmatu	vnímání známých předmětů hmatem, jejich rozpoznání za podpory asistenta	dotyková terapie, stimulace konečků prstů, masáže prstů a dlaně, masáže jednotlivých částí těla, navozování příjemných pocitů; vnímání známých předmětů hmatem, zjišťování jejich základních vlastností (papír, dřevo, kov, látka, voda apod.); manipulace s předměty, návčik úchopových dovedností; vnímání povrchu předmětů různými částmi těla (např. chození po dlaždicích)
rozlišit hmatem základní fyzikální vlastnosti předmětů (tvrdost, teplotu)	vnímání základních fyzikálních vlastností předmětů hmatem	hmatové vnímání základních fyzikálních vlastností předmětů (pojmy „teplý - studený“, „měkký - tvrdý“, „suchý - mokrý“, „těžký - lehký“); snaha o zmírňování obav ze subjektivně nepříjemných materiálů

Smyslová výchova - Prostorová a směrová orientace

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl vnímat prostor, rozlišit směrovou orientaci ve známém prostoru	vnímat prostor a základní směrovou orientaci ve vztahu k vlastnímu tělu	vnímat hranice vlastního těla, vytvářet pocit bezpečí a jistoty; vhodné polohování a zprostředkování zážitku z okolního prostoru; základní směrová orientace ve vztahu k vlastnímu tělu; rozlišení základních částí lidského těla; plnění jednoduchých příkazů („otevři dveře“, „dej talíř na stůl“ apod.)
orientovat se ve třídě, ve škole a svém nejbližším okolí	orientovat se ve třídě a ve škole	seznámení se s prostředím třídy a školy; podpora sebedůvěry a nácvik základních sebeobslužných dovedností; v prostředí třídy a školy
rozlišovat vpravo - vlevo	rozlišovat vpravo - vlevo ve vztahu k jednotlivým částem lidského těla	pojmenovat základní části lidského těla; pojem „směrem k ...“; pravolevá orientace ve vztahu k jednotlivým částem lidského těla (pravá - levá ruka, noha, oko apod.)
rozlišovat nahoře - dole, před - za, vedle	pojmy „nahoře - dole“, „před - za“, „vedle“ ve vztahu k vlastnímu tělu	pojmy „nahoře - dole“, „před - za“, „vedle“ ve vztahu k vlastnímu tělu a jeho jednotlivým částem; vlastní prožitek (výtah, schodiště, houpačka, skluzavka apod.)
řadit, skládat a umístit předměty na určené místo podle pokynu	umístit předměty na určené místo podle pokynu	pojmenování předmětů kolem sebe; porozumění jednoduchým slovním pokynům („dej“, „polož“, „otevři“ apod.); umístování předmětů na určené místo podle pokynu; utváření smyslu pro pořádek
rozeznat roční období podle základních znaků	vnímat změny ročních období	pojmy „jaro, léto, podzim, zima“; základní charakteristické znaky jednotlivých ročních období (počasí, oblečení, dětské hry a sporty, svátky a tradice)

Smyslová výchova - Rozvíjení čichového a chuťového vnímání

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl rozlišit jednotlivé chutě	vnímat jednotlivé chuťové vlastnosti	masáž a stimulace úst (zavírání a otevírání úst, vysunování a zasunování jazyka, nácvik polykání); rozvoj chuťového vnímání (přijímání mixované stravy, rozmělněné stravy s malými kousky, nácvik kousání); vnímání jednotlivých chuťových vlastností podáváním vybraných druhů potravin (ovoce, nápoje, jogurty, přesnídávky, nanuky, lízátko, čokoláda apod.); podávání tekutin, nácvik sání a pití z hrnečku
poznat předměty čichem podle vůně	vnímat předměty čichem podle jejich specifické vůně	rozvoj čichového vnímání - nádech nosem, výdech ústy, foukání; vnímání specifických vůní potravin (káva, citron, česnek apod.); vnímání specifických vůní přírody (květiny, jehličí, šišky, pryskyřice apod.); aromaterapie
rozlišit vůně a pachy	vnímat základní rozdíl mezi vůní a zápachem	pojmy „voní - zapáchá“, „příjemný - nepříjemný“; propojení pojmu s konkrétním smyslovým prožitkem (vnímání předmětů s výraznou vůní a s výrazným zápachem)
poznat zkažené potraviny a nebezpečné látky	poznat zkažené potraviny za podpory asistenta	pojmy „čerstvý - zkažený“, „chutný - nechutný“, „plíseň“; konkrétní ukázky čerstvých a zkažených potravin pro možnost porovnání

Smyslová výchova - Rozvíjení zrakového vnímání

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl uchopit předměty a manipulovat s nimi	cílené uchopování viděných předmětů a cílená manipulace s nimi; skládání předmětů vedle sebe, na sebe, do krabic
rozlišovat tvary a barvy předmětů	rozlišování plošných tvarů (kruh, čtverec, trojúhelník); třídění předmětů podle základních barev; pojmenování základních barev; rozlišování barevných odstínů („světlý - tmavý“)
poznat, řadit, skládat a třídít předměty podle velikosti, barevné a tvarové odlišnosti	rozlišování pojmů „největší - nejmenší“, „nejdelší - nejkratší“; třídění a řazení předmětů podle velikosti, barvy a tvaru
třídít obrázky, rozeznat reálné a vyobrazené předměty	poznávání a třídění předmětů menších a méně odlišných, diferenciacní cvičení (kaštiny, žaludy, ...); poznávání změn a rozdílů na skutečných předmětech a obrázcích; třídění obrázků podle druhu (květiny, ovoce, zvířata, ...); cvičení zrakové paměti, společenské hry (pexeso, lotto, ...); orientace na stránce ; adekvátní vnímání dětských obrázkových knih v návaznosti na mluvené slovo
poznat osoby ze svého okolí a své spolužáky	rozpoznat osoby ze svého nejbližšího okolí (při osobním kontaktu, popř. na fotografii); adekvátně reagovat při osobním kontaktu s nimi; znát jejich jména; respektovat přítomnost dalších osob na veřejnosti a adekvátně reagovat v kontaktu s nimi
rozpoznat denní dobu podle činnosti, obrázku nebo piktogramu	orientace v čase („ráno, v poledne, večer, v noci“, „snídaně, oběd, večeře“); osvojování základních časových vztahů („včera, dnes, zítra“); rozvržení denního režimu a orientace v něm pomocí obrázkových piktogramů
napodobit předvedené pohyby	cvičení směrové orientace („nahoru - dolů“, „dopředu - dozadu“, „na začátku - na konci“); napodobování různých pohybů předváděných učitelem; plnění jednoduchých příkazů („dej míč na stůl“, „polož panenku do kočárku“ apod.)

Smyslová výchova - Rozvíjení sluchového vnímání

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl reagovat na své jméno, na oslovení, na zavolání	adekvátní reakce na oslovení, na zavolání; pochopení a používání pojmů „já - ty“, „můj - tvůj“, „mně - tobě“
poznat, rozlišit a napodobit různé zvuky	poznávání a rozlišování zvuků se zrakovou kontrolou, bez zrakové kontroly; rozvíjení smyslu pro rytmus, rytmičná cvičení; soustředěné naslouchání a porozumění slovům a jednoduchým větám, obohacování slovní zásoby
poznat podle hlasu osoby ze svého nejbližšího okolí	poznávání osob z nejbližšího okolí podle hlasu (se zrakovou kontrolou, bez zrakové kontroly); respektování přítomnosti dalších osob; respektování většího shluku lidí na veřejných místech (divadlo, koncert, nádraží apod.)
poznat a rozlišit různé zvuky a hlasy zvířat podle zvukové nahrávky	poznávání hlasů zvířat a dalších zvuků podle zvukové nahrávky; poslech hudby, pohádky
rozlišit zvuky spojené s denním životem a nebát se nepříjemných zvuků	rozlišování zvuků z přírody; rozlišování základních zvuků v domácnosti; rozlišování zvuků na ulici; rozlišování zvuků na veřejných místech (obchod, divadlo, sportovní hala apod.); využití získaných poznatků v praxi, rozlišení případného nebezpečí (silnice - auta, rozbil se hrnek - střepy, apod.); respektování zvuků nepříjemných

Smyslová výchova - Rozvíjení hmatového vnímání

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl zvládat základní sebeobslužné dovednosti	aktivní spolupráce při celkové hygieně (vana, sprcha); aktivní spolupráce při mytí vlasů a jejich vysoušení (používání šampónu a fénu); čištění zubů; česání vlasů; používání WC; používání kapesníku; svlékání a oblékání oděvu; správné vrstvení jednotlivých částí oblečení; skládání oblečení; používání ramínka; odkládání oděvů na věšák, poutko zapínání zipu; rozepínání a zapínání knoflíků; zouvání a obouvání bot; uzel; šněrování bot, pokus o vázání tkaniček aktivní spolupráce při prostírání stolu; aktivní spolupráce při přípravě svačiny, oběda; úklid stolu po skončení jídla; pití z hrnečku (pití pomocí slámky); udržování čistoty během stravování; nácvik krájení; používání příboru, souhra vidličky a nože; úklid pracovního místa; ukládání zapůjčených věcí na své místo;

poznat hmatem velikost, tvar a povrch předmětů	poznávání velikosti, tvaru a povrchu předmětů hmatem (se zrakovou kontrolou, bez zrakové kontroly)
třídit předměty na základě hmatu – podle velikosti a tvaru	manipulace s předměty; třídění předmětů na základě hmatu - podle velikosti na 3 skupiny: „nejmenší - větší - největší“; třídění předmětů na základě hmatu - podle tvaru na 3 skupiny: kruh, čtverec, trojúhelník; třídění předmětů na základě hmatu podle více kritérií
poznat známé předměty podle hmatu	rozlišování známých předmětů hmatem, znalost jejich základních vlastností (papír, dřevo, kov, látka, voda apod.)
rozlišit hmatem základní fyzikální vlastnosti předmětů (tvrdost, teplotu)	hmatové rozlišení základních fyzikálních vlastností předmětů (pojmy „teplý - studený“, „měkký - tvrdý“, „suchý - mokry“, „těžký - lehký“); praktické využití získaných poznatků, vnímání případného nebezpečí a schopnost požádat o pomoc (např. „horký = může se spálit“, „mokry = je třeba se převléknout“, „tvrdý chléb = nejí se“ apod.)

Smyslová výchova - Prostorová a směrová orientace

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl vnímat prostor, rozlišit směrovou orientaci ve známém prostoru	adekvátní vnímání známého prostoru; rozlišení směrové orientace ve známém prostoru; praktické využití osvojených znalostí (směrování sousta do úst, nácvik prostírání, nácvik chůze, nácvik jízdy na vozíku, na tříkolce apod.)
orientovat se ve třídě, ve škole a svém nejbližším okolí	adekvátní orientace ve třídě, ve škole a ve svém nejbližším okolí; podpora samostatnosti a základních sebeobslužných dovedností v rámci třídy a školy (WC, jídelna, šatna apod.)
rozlišovat vpravo – vlevo	řazení předmětů zleva doprava; pravolevá orientace ve vztahu k určitému předmětu; pravolevá orientace ve vztahu k orientaci na stránce a na jednoduchém obrázku; praktické využití osvojených znalostí (např. jízda na tříkolce, na kole)
rozlišovat nahoře – dole, před – za, vedle	pojmy „nahore - dole“, „před - za“, „vedle“ ve vztahu k určitému předmětu (manipulace s předměty, využití prostorových pomůcek); orientace na stránce a na jednoduchém obrázku; praktické využití osvojených poznatků (např. úklid hraček, oblékání apod.)
řadit, skládat a umístit předměty na určené místo podle pokynu	řazení, skládání a umísťování předmětů na určené místo podle pokynů
rozeznat roční období podle základních znaků	pojmy „jaro, léto, podzim, zima“; základní charakteristické znaky jednotlivých ročních období (počasí, oblečení, dětské hry a sporty, zahrada, les, lidové tradice apod.)

Smyslová výchova - Rozvíjení čichového a chuťového vnímání

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl rozlišit jednotlivé chutě	adekvátní rozlišování jednotlivých chuťových vlastností (sladký, hořký, kyselý, slaný“, „chutný - nechutný“); rozlišování chutí základních potravin a nápojů
poznat předměty čichem podle vůně	rozlišování specifických vůní potravin (káva, citron, česnek apod.); rozlišování specifických vůní přírody (květiny, jehličí, šišky, pryskyřice apod.); aromaterapie
rozlišit vůně a pachy	rozlišování příjemných vůní a nepříjemných pachů; praktické využití osvojených znalostí, vnímání nebezpečí („něco se pálí“, „někde hoří“ apod.)
poznat zkažené potraviny a nebezpečné látky	dodržovat zásady hygieny; rozpoznat zkažené jídlo podle vzhledu a zápachu (u základních potravin - pečivo, mléko a mléčné výrobky, uzeniny); rozpoznat nebezpečné látky v domácnosti (léky, barvy, savo, plyn apod.); umět zareagovat a požádat o pomoc v případě špatného zdravotního stavu nebo vzniklého nebezpečí

5.3 Hudební výchova - 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Vyučovací předmět Hudební výchova je součástí vzdělávací oblasti Umění a kultura, ta se realizuje v oborech Hudební výchova a Výtvarná výchova. Předmět Hudební výchova je realizován ve všech ročnících a má úzkou vazbu ke všem předmětům.

Vyučovací předmět Hudební výchova je realizován v 1. – 10. ročníku s časovou dotací 2 hodin týdně (1 hodina + 1 hodina z disponibilní časové dotace) ve všech ročnících.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Žáci pracují ve skupině nebo jednotlivě, sami nebo s pomocí učitele, či pedagoga asistenta. Předmět se podle potřeby může vyučovat v menších časových celcích než je jedna vyučovací hodina nebo naopak v blocích, při zachování celkové týdenní časové dotace. Třídy jsou účelně vybaveny pro žáky s tělesným postižením.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

hudební a rytmické nástroje (Orfovy hudební nástroje, kytara, klavír, flétna, housle, tamburína, atd.)

fotografie a obrázky hudebních nástrojů

CD s lidovými a dětskými písněmi, vážnou a relaxační hudbou

dějové obrázky lidových písní

nahrávky zvuků zvířat, z domácnosti a světa kolem nás

bublifuk, pěnové míčky, hedvábný papír a jiné pomůcky na dechová cvičení

Na co se ve vyučovacím předmětu soustředíme:

Hudební výchova rozvíjí estetické cítění, přispívá ke kultivaci, motivaci, rehabilitaci a relaxaci žáků. Podporuje u žáků kladný vztah k hudbě, rozvíjí jejich hudebnost a podporuje schopnost emocionálního prožívání hudby. Hudební činnosti rozvíjejí sluch a motoriku žáků a zároveň tím podporují rozvoj komunikačních dovedností. Pomáhají žákům k odreagování napětí a ke koncentraci pozornosti.

V rámci vyučovacího předmětu lze podle možností v průběhu roku zařazovat aktuálně též činnosti z oblasti muzikoterapie.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí k učení, kompetencí k řešení problémů, kompetencí komunikativních, sociálních a personálních, kompetencí pracovních.

Kompetence k učení:

- reaguje na jednoduché slovní pokyny (využíváme hudebních výrazových prostředků (rytmus, melodie, tempo) při komunikaci se žáky a tím podporujeme chápání jednoduchých příkazů a motivujeme k jejich plnění)
- vnímá časové rozvržení dne (využíváme hudební a rytmické nástroje k realizaci rituálů pro zahájení a ukončení hudební činnosti a tím vedeme žáky k orientaci v časovém režimu dne)
- chápe význam fotografií, obrázků, symbolů a je schopen je využít (používáme obrazový materiál, zástupné předměty či gesta pro znázornění předmětů, činností a vlastností v hudební oblasti a tím vedeme žáka k porozumění jednoduchým pojmům, znakům a symbolům. Žáci provádějí přiřazování a výběr a tím se učí používat pojmy, znaky a symboly)

Kompetence k řešení problémů:

- řeší jednoduché úkoly pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem (dodržujeme danou strukturu hudebních činností a tím vedeme žáka k řešení známé situace na základě nápodoby či opakování)
- překonává pocitu strachu (prostřednictvím experimentování se zvuky a poslechu relaxační hudby vedeme žáky k překonávání pocitu strachu)

Kompetence komunikativní:

- vyjadřuje své pocity a potřeby verbálně nebo neverbálně (využíváme dechová a fonační cvičení a hudebně pohybové hry k podpoře pozdravu a reakci na pozdrav, k vyjadřování souhlasu a nesouhlasu; zařazujeme poslechové skladby s různým emočním laděním a spojujeme je s vizuálním nebo motorickým symbolem a tím vedeme žáky k vyjadřování pocitů a nálad)

Kompetence sociální a personální:

- poznává a adekvátně reaguje na členy svého nejbližšího okolí (zařazujeme písně a poslech s různou tematikou, poznávání hlasů a zvuků a tím vedeme žáky k orientaci v okolním prostředí)
- vnímá vlastní tělo, uvědomuje si svou osobu (využíváme dechová, rezonanční a rytmicko pohybová cvičení s prvky muzikoterapie a tím vedeme žáky k uvědomění si vlastní osoby prostřednictvím svého těla)
- spolupracuje se svými učiteli a spolužáky (hudebními prostředky zajišťujeme atmosféru bezpečí a jistoty a tím podporujeme navazování kontaktu s okolím a adekvátní reakce na své spolužáky a učitele)
- chová se adekvátně i mimo své přirozené sociální prostředí (navštěvujeme se žáky koncerty, hudební vystoupení apod.)

Kompetence pracovní:

- rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje (přiřazováním, výběrem, experimentováním a hrou na rytmické i hudební nástroje vedeme žáky k rozlišování předmětů, k úchopu a účelné manipulaci s nimi)

Hudební výchova

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl		
zvládat správné dýchání, snažit se o správnou intonaci a melodii	uvědomování si rytmu a melodie	dechová cvičení, správné držení těla při dýchání; fonační, intonační a melodická cvičení; podpora řečového projevu a nácvik správné výslovnosti
soustředit se na poslech relaxační hudby a jednoduché krátké skladby	udržení pozornosti u různých zvuků, krátké písně, pořekadla	vnímání a rozlišování zvuků hudebních nástrojů, zvířat, města apod.; poznávání a označování (verbálně či neverbálně) hudebních a rytmických nástrojů ve skutečnosti a v symbolické podobě (fotka, obrázek, piktogram); poslech živě produkované hudby (dětské a lidové písně, krátké instrumentálních skladby - kytara, klavír, flétna, housle apod.); poslech reprodukováné hudby (relaxační hudba, skladby různého žánru)
rozlišovat zvuky hudebních nástrojů	vnímat zvuky hudebních nástrojů se zrakovou kontrolou	vnímání a rozlišování zvuků rytmických a hudebních nástrojů ve skutečnosti (se zrakovou kontrolou); poznávání vlastností tónů (délka, výška, intenzita) pohybem nebo symbolem koncentrace pozornosti; zraková i sluchová fixace podnětu
zvládat zpěv jednoduchých písní s doprovodem hudebního nástroje	připojit se ke zpěvu jednoduchých písní s doprovodem hudebního nástroje	dechová cvičení a správné držení těla při zpěvu; rezonanční a vibrační cvičení; hry a činnosti na uvolňování mluvidel a tvoření samohlásek; fonační a intonační cvičení (napodobování hlasů a zvuků); vnímání rychlosti a nálady písně
doprovodit sebe i spolužáky na jednoduché rytmické hudební nástroje	připojit se ke hře na jednoduché rytmické hudební nástroje	hudebně pohybová činnost; pohybové hry s říkadly a s dětskými popěvkami; hra na Orffovy hudební nástroje a další dostupné předměty rytmická cvičení

zvládat jednoduchá rytmická cvičení a pohyb podle rytmického doprovodu	zvládat jednoduchá rytmická cvičení a možný pohyb podle rytmického doprovodu	vnímání rytmu; posilování rytmu; samostatná rytmizace; rytmizace říkadel; hra na tělo
--	--	---

Hudební výchova

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl	
zvládat správné dýchání, snažit se o správnou intonaci a melodii	dechová cvičení, správné držení těla při dýchání; fonační, intonační a melodická cvičení; podpora řečového projevu a nácvik správné výslovnosti
rozlišovat zvuky hudebních nástrojů	poznávání zvuků rytmických a hudebních nástrojů ve skutečnosti a z nahrávky (s účastí a bez účasti zraku); poznávání vlastností tónů (délka, výška, intenzita) a vyjadřování těchto vlastností pohybem nebo symbolem; koncentrace pozornosti; zraková i sluchová fixace podnětu
zvládat zpěv jednoduchých písní s doprovodem hudebního nástroje	dechová cvičení a správné držení těla při zpěvu; rezonanční a vibrační cvičení; hry a činnosti na uvolňování mluvidel a tvoření samohlásek; fonační a intonační cvičení (napodobování hlasů a zvuků); vnímání rychlosti a nálady písně zpěv jednoduchých písní s doprovodem hudebního nástroje
doprovodit sebe i spolužáky na jednoduché rytmické hudební nástroje	hudebně pohybové činnosti, tanečky, jednoduchá rytmická cvičení; pohybové hry s říkadly a s dětskými popěvkami; hra na Orffovy hudební nástroje a další dostupné předměty
zvládat jednoduchá rytmická cvičení a pohyb podle rytmického doprovodu	vnímání rytmu; posilování rytmu; samostatná rytmizace; rytmizace říkadel; hra na tělo

soustředit se na poslech relaxační hudby a jednoduché krátké skladby	soustředěný poslech spojený s vnímáním rytmu a melodie; poslech živě produkované hudby (dětské a lidové písně, krátké instrumentální skladby - kytara, klavír, flétna, housle apod.); poslech reprodukováné hudby (relaxační hudba, skladby různého žánru)
--	--

5.4 Výtvarná výchova – 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Ve vyučovacím předmětu Výtvarná výchova je realizován vzdělávací obsah oblasti Umění a kultura, oboru Výtvarná výchova. Vyučovací předmět Výtvarná výchova je realizován v 1. – 10. ročníku s časovou dotací 2 hodin týdně (1 hodina + 1 hodina z disponibilní časové dotace) ve všech ročnících.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Žáci pracují ve skupině nebo jednotlivě, sami nebo s pomocí učitele, či pedagoga asistenta. Předmět se podle potřeby může vyučovat v menších časových celcích než je jedna vyučovací hodina nebo naopak v blocích, při zachování celkové týdenní časové dotace. Třídy jsou účelně vybaveny pro žáky s tělesným postižením.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

přírodniny

prstové barvy

pastelky, fixy, vodové barvy, temperové barvy

papíry všeho druhu (čtvrtky, barevné papíry, průklepové, hedvábné, kartónové papíry, vlnité lepenky, ...)

speciální nůžky, dvojité nůžky, pákové nůžky

speciální násadky na psací náčiní

modelovací hmota

Na co se ve vyučovacím předmětu soustředíme:

Výtvarná výchova rozvíjí tvořivé schopnosti a dovednosti, napomáhá poznávání různých výtvarných prostředků a technik, přispívá ke kultivaci žáků a rozvíjí jejich estetické cítění. Výtvarné činnosti současně pomáhají rozvíjet zrak a motoriku žáků.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v tomto vyučovacím předmětu směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí:

Kompetence pracovní:

- rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje
- podílí se na jednoduchých praktických činnostech

Výtvarná výchova

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl zvládat základní dovednosti pro vlastní tvorbu	seznámit se se základními výtvarnými prostředky	nácvik základních dovedností pro práci v ploše; úchop nástrojů a předmětů; uplatnění vlastního těla při výtvarných činnostech; seznámení s výtvarnými materiály
používat na elementární úrovni výtvarné prostředky a postupy	používat základní výtvarné techniky	úchop, pohodlné držení a manipulace s jednotlivými pomůckami; malování a kreslení na ploše; požití jednoduchých výtvarných technik; nácvik mačkání a trhání papíru; nácvik lepení; práce s modelovací hmotou
vnímat základní vztahy mezi barvami (barevné kontrasty) a tvary	rozlišit základní barvy a tvary	rozlišování jednotlivých barev a tvarů; hledání reálných předmětů dané barvy, daného tvaru; vnímání barev v přírodě, na oblečení
vyjádřit vlastní vjemy, představy a pocity	vyjádřit vlastní pocity	seberealizace formou volného výtvarného projevu; výběr oblíbených barev; prohlížení obrázkových knih; snaha o vyjádření pocitů, jež jednotlivé barvy nebo obrázky vyvolávají
uplatňovat vlastní fantazii a představivost při výtvarných činnostech	rozvíjet vyjádření fantazie s podporou učitele	snaha o vyjádření vlastních představ a fantazie pomocí barev; využití podpůrných prostředků pro rozvoj představivosti - obrazy, hudba; výtvarné vyjádření s podporou učitele - návodné otázky

Výtvarná výchova

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl zvládat základní dovednosti pro vlastní tvorbu	základní dovednosti pro práci v ploše a prostoru; manipulace s objekty, úchop nástrojů a předmětů
používat na elementární úrovni výtvarné prostředky a postupy	úchop, pohodlné držení a manipulace s jednotlivými pomůckami; kresba a malba pomocí různých výtvarných prostředků; kreslení a malování na různý povrch; využívání prstových barev; mačkání a trhání papíru; nácvik stříhání; lepení; modelování; využívání netradičních výtvarných postupů a technik
vnímat základní vztahy mezi barvami (barevné kontrasty) a tvary	pojmenování základních barev a tvarů; volba správné barvy při malování (vybarvování) konkrétního předmětu; zapíjení a míchání barev; barvy v běžném životě; rozlišování barevných odstínů – tmavý, světlý
vyjádřit vlastní vjemy, představy a pocity	uvědomění si vlastních pocitů; vyjádření pocitů pomocí barev; použití různých materiálů
uplatňovat vlastní fantazii a představivost při výtvarných činnostech	malování a kreslení na volné téma; samostatná volba výtvarné techniky

5.5 Pohybová výchova - 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Vyučovací předmět Pohybová výchova je součástí vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, ta se realizuje v oborech Pohybová výchova, Zdravotní tělesná výchova nebo Rehabilitační tělesná výchova. Vyučovací předmět Pohybová výchova je realizován v 1. - 10. ročníku s časovou dotací 2 hodin týdně ve všech ročnících.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Žáci pracují v odděleních, počet oddělení ve třídách je dán individuálními potřebami žáků. Ve třídě pracuje s žáky učitel a asistent pedagoga, přičemž všichni jsou zároveň osobními asistenty žáků. Předmět se podle potřeby může vyučovat v menších časových celcích než je jedna vyučovací hodina nebo naopak v blocích, při zachování celkové týdenní časové dotace. Třídy jsou účelně vybaveny pro žáky s kombinovaným postižením, sdružují v sobě prostor pro výuku i prostor pro relaxaci a odpočinek. K dispozici je tělocvična, rehabilitační bazén, vířivka a perličková koupel, dětské hřiště.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

Polohovací pomůcky (polohovací pytle, „éčko“, „tužka“ apod.).

Balanční míče, žíněnky, žebřiny, lavička, malá kruhová trampolína, obruče, ozvučené míče, masážní míčky a kartáče, relaxační šátky.

Stavěcí stůl, motomed.

Mechanický vozík, elektrický vozík, různé typy chodítek.

Speciální upravené tříkolky s předohrudní a bederní opěrkou, s fixací na nohy.

Polohovací a neoprénové pomůcky do vody.

Dětské hřiště, venkovní jízdárna pro koně.

Padák.

Houpačka, houpací lehátko, pískoviště (vše součástí třídy).

Na co se ve vyučovacím předmětu soustředíme:

Vyučovací předmět Pohybová výchova je zaměřen na zvládnutí základních pohybových dovedností a rozvíjení pohybové kultury. Prostřednictvím různých pohybových aktivit přispívá ke zmírnění důsledků zdravotního postižení žáků, k rozvoji řeči, pomáhá také k odreagování napětí, překonávání únavy, zlepšování nálady a podílí se na koncentraci pozornosti. Pohybová činnost tvoří základ rozvoje psychických procesů. K osvojení potřebných dovedností a návyků je třeba využívat vhodné motivace a činnosti, které posilují zájem žáků.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

Kompetence k učení:

- chápe význam fotografií, obrázků, symbolů a je schopen je použít (pojmy a symboly, které odpovídají úrovni porozumění žáka - předmětová, fotografická, obrázková - zařazujeme také do pohybových činností a tím vedeme žáka k porozumění pojmům a znakům a jejich užívání)
- využívá získané poznatky a dovednosti (Dodržujeme danou strukturu pohybové výchovy a tím vedeme žáka k pochopení a řešení známé situace, které pak může dále využívat).

Kompetence k řešení problémů:

- řeší jednoduché úkoly pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem (fyzicky vedeme, dopomáháme žákovi při pohybové výchově a tím podporujeme schopnost napodobit předvedené pohyby a činnosti)
- orientuje se ve známém prostředí školy

Kompetence komunikativní:

- vyjadřuje své pocity a potřeby verbálně nebo neverbálně
 - poznává známé osoby a dorozumívá se s nimi verbálně nebo neverbálně
 - používá v odůvodněných případech alternativní a augmentativní formy komunikace
- (záměrně zařazujeme situace vedoucí ke spontánní komunikaci a tím vedeme žáka ke snaze dorozumívat se s ostatními verbálními nebo neverbálními formami komunikace, popřípadě využít alternativní a augmentativní formy komunikace)

Kompetence sociální a personální:

- vnímá vlastní tělo, uvědomuje si svou osobu (prostřednictvím cvičení podporujeme vnímání jednotlivých částí těla a tím vedeme žáka k uvědomění si své osoby prostřednictvím svého těla)

Kompetence pracovní:

- rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje (upravujeme cvičební náčiní podle individuálních potřeb a možností žáka, podporujeme manipulaci i experimentování a tím vedeme žáka k používání učebních pomůcek)
- podílí se na jednoduchých praktických činnostech (zapojujeme žáky do uklízení pomůcek a tím vedeme žáka k podílení se na jednoduchých praktických činnostech)

Pohybová výchova

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl		
získat kladný vztah k motorickému cvičení a k pohybovým aktivitám	získat kladný vztah k pohybovým aktivitám	pohybové hry a cvičení - motivační hry; pohybová cvičení s využitím tradičního i netradičního náčiní; průpravné hry; rytmické hry - chůze podle hudby; pohyb s kinetickými a ozvučenými hračkami
zvládnout uvolnění a zklidnění organismu	zvládnout zklidnění organismu	dechová cvičení a relaxační cvičení; činnosti zaměřené na uvolnění a zklidnění organismu; správné polohování
reagovat na pokyny a povely k dané pohybové činnosti	porozumět pokynům k dané pohybové činnosti	nácvik jednotlivých cviků a cvičebních poloh; sluchově motorické hry;
zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost	podílet se dle svých možností na přípravě pohybové činnosti	osvojení pojmů (popř. s využitím AAK) souvisejících s činností; sebeobslužné dovednosti; pomoc při přípravě náčiní a nářadí
rozvíjet motoriku a koordinaci pohybů a poloh	rozvíjet koordinaci pohybů a poloh	turistika a pobyt v přírodě - vycházky, pohyb v terénu; pohyb po nerovném terénu; hry ve vodě, plavání s různými pomůckami, pohyb v brouzdališti; hry ve sněhu, sáňkování, koulování; procvičování koordinace pohybů, běh na krátké vzdálenosti, střídání s chůzí, poskoky, skoky snožmo, apod.; cvičení rovnováhy (stoj na jedné noze, chůze po čáře, apod.); vnímání změny polohy; zprostředkování pohybového vjemu za podpory učitele

<p>mít osvojeny základní pohybové činnosti, dovednosti a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů</p>	<p>rozvíjet základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů</p>	<p>základní manipulace s míčem a s drobným náčiním (házení, chytání, kopání, kutálení, shazování kuželek, házení do koše apod.); stimulace pohybu v prostoru a změny polohy (držení a zvedání hlavy, přetáčení se ze zad na břicho a zpět, válení sudů, lezení a plazení se daným směrem, volně v prostoru, mezi překážkami, procvičování sezení na židli, samostatného stoje, chůze za ruku, kolem nábytku s jeho oporou, nácvik několika samostatných kroků, chůze po schodech a ze schodů s oporou a bez opory, apod.); pohyb po nerovném terénu</p>
---	---	---

Pohybová výchova

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl	
rozvíjet motoriku a koordinaci pohybů a poloh	turistika a pobyt v přírodě - vycházky, pohyb v terénu; pohyb po nerovném terénu; hry ve vodě, plavání s různými pomůckami, pohyb v brouzdališti; hry ve sněhu, sáňkování, koulování; procvičování koordinace pohybů, běh na krátké vzdálenosti, střídání s chůzí, poskoky, skoky snožmo, apod.; cvičení rovnováhy (stoj na jedné noze, chůze po čáře, apod.)
mít osvojeny základní pohybové činnosti, dovednosti a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů	základní manipulace s míčem a s drobným náčiním (házení, chytání, kopání, kutálení, shazování kuželek, házení do koše apod.); stimulace pohybu v prostoru a změny polohy (držení a zvedání hlavy, přetáčení se ze zad na břicho a zpět, válení sudů, lezení a plazení se daným směrem, volně v prostoru, mezi překážkami, procvičování sezení na židli, samostatného stoje, chůze za ruku, kolem nábytku s jeho oporou, nácvik několika samostatných kroků, chůze po schodech a ze schodů s oporou a bez opory, apod.); pohyb po nerovném terénu
získat kladný vztah k motorickému cvičení a k pohybovým aktivitám	pohybové hry a cvičení - motivační hry; pohybová cvičení s využitím tradičního i netradičního náčiní; průpravné hry; rytmické hry - chůze podle hudby
zvládnout uvolnění a zklidnění organismu	dechová cvičení a relaxační cvičení; činnosti zaměřené na uvolnění a zklidnění organismu; správné polohování
reagovat na pokyny a povely k dané pohybové činnosti	nácvik jednotlivých cviků a cvičebních poloh; sluchově motorické hry;
zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost	osvojení pojmů (popř. s využitím AAK) souvisejících s činností; sebeobslužné dovednosti; příprava náčiní a náradí

5.6 Rehabilitační tělesná výchova - 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Vyučovací předmět Rehabilitační tělesná výchova (dále jen RTV) je součástí vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, ta se realizuje v oborech Zdravotní tělesná výchova nebo Rehabilitační tělesná a Pohybová výchova. Vyučovací předmět Rehabilitační tělesná výchova je realizován v 1. - 10. ročníku s časovou dotací 4 hodin týdně ve všech ročnících.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Žáci pracují v odděleních, počet oddělení ve třídách je dán individuálními potřebami žáků. Ve třídě pracuje s žáky učitel a asistent pedagoga, přičemž všichni jsou zároveň osobními asistenty žáků. Předmět se podle potřeby může vyučovat v menších časových celcích než je jedna vyučovací hodina nebo naopak v blocích, při zachování celkové týdenní časové dotace. Třídy jsou účelně vybaveny pro žáky s kombinovaným postižením, sdružují v sobě prostor pro výuku i prostor pro relaxaci a odpočinek. K dispozici je tělocvična, rehabilitační bazén, vířivka a perličková koupel, dětské hřiště.

Žák je zařazen do RTV na základě doporučení a pod supervizí odborného lékaře. Výuku RTV provádí speciální pedagog se somatopedickou kvalifikací nebo fyzioterapeut. S pracovníky fyzioterapie centra Arpida je vhodné, a v některých případech nezbytné, konzultovat jednotlivé činnosti uplatňované pro naplňování očekávaných a částečných výstupů vyučovacího předmětu Rehabilitační tělesná výchova. V rámci vyučovacího předmětu lze podle možností v průběhu roku zařazovat aktuálně též činnosti z oblasti hippoterapie, canisterapie. Zaměření musí odpovídat psychickým možnostem jednotlivých žáků, jejich zdravotnímu stavu a specifické postižení.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

Polohovací pomůcky (polohovací pytle, „éčko“, „tužka“, stupátko pro oporu DK apod.).

Balanční míče, žíněnky, žebřiny, lavička, malá kruhová trampolína, obruče, ozvučené míče, masážní míčky a kartáče, relaxační šátky
Stavěcí stůl, motomed.

Mechanický vozík se skořepinou nebo JAY systémem, elektrický vozík, různé typy chodítek,

Speciální upravené tříkolky s předohrudní a bederní opěrkou, s fixací na nohy.

Polohovací a neoprénové pomůcky do vody.

Dětské hřiště, venkovní jízdárna pro koně.

Padák.

Houpačka, houpací lehátko, pískoviště (vše součástí třídy).

Komunikační tabulky a komunikátory s hlasovým výstupem.

Na co se ve vyučovacím předmětu soustředíme:

Předmět RTV je realizován ve všech ročnících jako alternativní forma zdravotní tělesné výchovy a je určena žákům s nejtěžšími formami mentálního postižení, u kterých je snížena schopnost spontánního pohybu. RTV přispívá k rozvoji hybnosti žáků, čímž současně rozvíjí i rozumové schopnosti a zmírňuje důsledky mentálního postižení.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

Kompetence k učení:

- využívá získané poznatky a dovednosti

Kompetence k řešení problémů:

- řešení jednoduché úkoly pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem (cvičením na podložce a hudebně pohybovými hrami vedeme žáka k napodobování předvedených pohybů a činností)
- překonává pocit strachu (využíváme senzomotorických i psychomotorických her ke zlepšení rovnováhy a překonávání překážek a tím vedeme žáka k překonávání pocitu strachu)

Kompetence komunikativní:

- reaguje na své oslovení
 - reaguje na jednoduché slovní pokyny
- (zapojujeme žáky do jednoduchých sluchově pohybových her (se zrakovou podporou nebo strukturou) a tím je vedeme k reakci na své jméno a na jednoduché pokyny)

Kompetence sociální a personální:

- vnímá vlastní tělo, uvědomuje si svou osobu (zařazujeme bazální stimulaci (vestibulární, somatické a vibrační podněty), hry pro zlepšení vnímání tělesného schéma, dechová cvičení a relaxaci a tím se žák učí uvědomovat si svoji osobu prostřednictvím svého těla)

Kompetence pracovní:

- rozlišuje jednotlivé předměty, účelně s nimi manipuluje (cvičením s míči a drobným náčiním různého povrchu a hmotnosti se žák učí rozlišovat předměty různé velikosti a tvarů, uchopovat je a účelně s nimi manipulovat)

Rehabilitační tělesná výchova

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl		
získat kladný vztah k motorickému cvičení a pohybovým aktivitám	získat kladný vztah k pohybovým aktivitám	pasivní a aktivní dechová cvičení; zklidnění a uvolnění organismu, relaxační cvičení; pohybové hry s rytmickým doprovodem; motivační hry ve vodě a s vodou, adaptace na vodní prostředí; cvičení v přírodě, dětská hřiště
zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost	podílet se na přípravě k pohybové činnosti	porozumění jednoduchým slovním instrukcím; návčik sebeobslužných dovedností - svlékání, oblékání; pomoc při přípravě a úklidu pomůcek
reagovat na pokyny k dané pohybové činnosti	porozumění jednoduchým pokynům k dané pohybové činnosti	sluchově motorické hry; návčik porozumění a správné reakce na domluvené, známé, jednoduché signály (gestikulace, dotyky, piktogramy, mluvené slovo, postoj apod.)

rozvíjet motoriku a koordinaci poloh	rozvíjet motoriku	<p>prvky fyzioterapie uplatňované v rámci výuky (senzomotorika, kondiční cvičení, vodoléčba); správné polohování, pasivní a aktivní změny polohy, uvolňovací a protahovací cvičení, uvolňování spastických částí těla; stimulace jednotlivých svalových skupin; uvolňování končetin, cvičení na podložce, přetáčení trupu; rozvoj cíleného pohybu horních končetin (úchop, manipulace s předměty, v indikovaných případech ovládání mechanického nebo elektrického vozíku apod.); plazení a lezení volně v prostoru, daným směrem; chůze s oporou (s kompenzační pomůckou), bez opory, po mírně nakloněné rovině; chůze ze schodů a do schodů, podle potřeby s vedením za ruce; napodobování pohybů hlavy a končetin; cvičení na balančních plochách (úseče, trampolína), cvičení na míči; vizuomotorická koordinace - cvičení s drobným náčiním; vnímání změny polohy; zprostředkování pohybového vjemu za podpory učitele</p>
snažit se o samostatný pohyb	stimulace samostatného pohybu dle individuálních možností	<p>stimulace pohybu v prostoru a změny polohy (držení a zvedání hlavy, přetáčení se ze zad na břicho a zpět, válení sudů, lezení a plazení se daným směrem, volně v prostoru, mezi překážkami, procvičování sezení na židli, samostatného stoje, chůze za ruku, kolem nábytku s jeho oporou, nácvik několika samostatných kroků, chůze po schodech a ze schodů s oporou a bez opory, apod.); podpora samostatného pohybu za pomoci kompenzačních a rehabilitačních pomůcek (mechanický či elektrický vozík, chodítko apod.) u žáků, u nichž jsou tyto pomůcky opodstatněné; hudebně pohybové hry; pohyb v nerovném terénu, překonávání přirozených překážek ve svém okolí (např. obrubníky, nastupování do autobusu, přecházení silnice, apod.)</p>

Rehabilitační tělesná výchova

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl	
rozvíjet motoriku a koordinaci poloh	<p>prvky fyzioterapie uplatňované v rámci výuky (senzomotorika, kondiční cvičení, vodoléčba); správné polohování, pasivní a aktivní změny polohy, uvolňovací a protahovací cvičení, uvolňování spastických částí těla; stimulace jednotlivých svalových skupin; uvolňování končetin, cvičení na podložce, přetáčení trupu; rozvoj cíleného pohybu horních končetin (úchop, manipulace s předměty, v indikovaných případech ovládnutí mechanického nebo elektrického vozíku apod.); plazení a lezení volně v prostoru, daným směrem; chůze s oporou (s kompenzační pomůckou), bez opory, po mírně nakloněné rovině; chůze ze schodů a do schodů, podle potřeby s vedením za ruce; napodobování pohybů hlavy a končetin; cvičení na balančních plochách (úseče, trampolína), cvičení na míči; vizuomotorická koordinace - cvičení s drobným náčiním;</p>
snažit se o samostatný pohyb	<p>stimulace pohybu v prostoru a změny polohy (držení a zvedání hlavy, přetáčení se ze zad na břicho a zpět, válení sudů, lezení a plazení se daným směrem, volně v prostoru, mezi překážkami, procvičování sezení na židli, samostatného stoje, chůze za ruku, kolem nábytku s jeho oporou, nácvik několika samostatných kroků, chůze po schodech a ze schodů s oporou a bez opory, apod.); podpora samostatného pohybu za pomoci kompenzačních a rehabilitačních pomůcek (mechanický či elektrický vozík, chodítko apod.) u žáků, u nichž jsou tyto pomůcky opodstatněné; hudebně pohybové hry; pohyb v nerovném terénu, překonávání přirozených překážek ve svém okolí (např. obrubníky, nastupování do autobusu, přecházení silnice, apod.)</p>

získat kladný vztah k motorickému cvičení a pohybovým aktivitám	pasivní a aktivní dechová cvičení; zklidnění a uvolnění organismu, relaxační cvičení; pohybové hry s rytmickým doprovodem; motivační hry ve vodě a s vodou, adaptace na vodní prostředí; cvičení v přírodě, dětská hřiště
zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost	využití sebeobslužných dovedností při přípravě na pohybovou činnost (svlékání, oblékání); příprava a úklid pomůcek dle pokynů a individuálních možností
reagovat na pokyny k dané pohybové činnosti	sluchově motorické hry; porozumění a správná reakce na domluvené, známé, jednoduché signály (gestikulace, dotyky, piktogramy, mluvené slovo, postoj apod.)

5.7 Pracovní výchova - 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vzdělávací oblast, obor a časové rozvržení:

Vyučovací předmět Pracovní výchova je součástí vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. Je realizován v průběhu celého základního vzdělávání od 1. do 10. ročníku a je dotován v rámci 1. i 2. stupně 2 vyučovacími hodinami.

Materiální, prostorové, profesní podmínky:

Výuka probíhá ve třídách se sníženým počtem žáků, třídy mohou být věkově smíšené s několika ročníky. Žáci pracují v odděleních, počet oddělení ve třídách je dán individuálními potřebami žáků. Ve třídě pracuje s žáky učitel a asistent pedagoga, přičemž všichni jsou zároveň osobními asistenty žáků. Předmět se podle potřeby může vyučovat v menších časových celcích než je jedna vyučovací hodina nebo naopak v blocích, při zachování celkové týdenní časové dotace. Třídy jsou účelně vybaveny pro žáky s kombinovaným postižením, sdružují v sobě prostor pro výuku i prostor pro relaxaci a odpočinek. K dispozici je též bufet, dětské hřiště.

Pro výuku lze využít následující učební materiál:

Základní předměty denní potřeby pro osvojení základních hygienických návyků a sebeobslužných dovedností.

Speciální pákové nůžky, pákový nůž.

Speciální násadky a pomůcky pro nácvik úchopových dovedností.

Speciální polohovací židle a lavice.

Pískoviště ve třídě, pískoviště na dětském hřišti.

Přírodniny, různé druhy papíru a textilního materiálu.

Jednoduché stavebnice a konstruktivní hry.

Základní nářadí a pomůcky pro práci na zahradě.

Základní pomůcky pro nácvik základních dovedností při péči o domácnost.

Komunikátory s hlasovým výstupem, komunikační tabulky.

Na co se ve vyučovacím předmětu soustředíme:

Zahrnuje pracovní činnosti, které vedou žáky k získání základních pracovních dovedností a návyků. Cíleně se zaměřuje na rozvíjení motorických schopností a dovedností, základních hygienických návyků a činností v oblasti sebeobsluhy a systematicky je ovlivňuje. Současně dochází i k rozvíjení komunikativních dovedností při verbalizaci prováděných činností. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Tematické okruhy:

- sebeobsluha
- práce s drobným materiálem
- práce montážní a demontážní
- pěstitelské práce
- práce v domácnosti.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí pracovních, sociálních a personálních, kompetencí k řešení problémů a kompetencí k učení.

Kompetence pracovní vedou žáka k:

- zvládnutí nejjednodušších sebeobslužných úkonů
- uplatňování základních hygienických návyků
- používání základních předmětů denní potřeby a kompenzačních pomůcek
- rozlišování jednotlivých předmětů a účelné manipulaci s nimi
- podílení se na jednoduchých praktických činnostech

Kompetence sociální a personální vedou žáka k:

- vnímání vlastního těla, uvědomování si své osoby
- spolupráci se svými učiteli a spolužáky

Kompetence k řešení problémů vedou žáka k:

- řešení jednoduchých úkolů pomocí nápodoby, častého opakování, pokusem a omylem
- chápání a plnění jednoduchých slovních pokynů pro řešení problémových situací
- schopnosti umět v případě potřeby požádat známou osobu o pomoc
- překonávání pocitů strachu

Kompetence k učení vedou žáka k:

- schopnosti umět reagovat na jednoduché slovní pokyny

- využívání získaných poznatků a dovedností
- využívání sociálního čtení na nejjednodušší úrovni

Kompetence komunikativní vedou žáka k:

- schopnosti reagovat na jednoduché pokyny
- vyjadřování svých pocitů a potřeb verbálně nebo neverbálně
- používání alternativní a augmentativní formy komunikace v odůvodněných případech

Pracovní výchova - Sebeobsluha (sebeobslužné činnosti)

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
<p>Žák by měl zvládnout základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti (oblékání, obouvání)</p>	<p>osvojit si nejjednodušší základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti za podpory vyučujícího</p>	<p>vnímání vlastního těla, uvědomování si vlastní osoby; vnímání základních pojmů a rozlišování základních předmětů denní potřeby (koupelna, umyvadlo, vana, mýdlo, ručník, zubní kartáček, zubní pasta, hřeben, WC apod.); vnímání jednotlivých činností, dle možností účast na jejich provedení (např. oční kontakt, soustředěnost, vnímání posloupností); adekvátní reakce na jednoduché slovní pojmy („otevři“, „dej“, „vezmi“ apod.); schopnost nápodoby; pouštění vody (páková baterie); mytí rukou a obličeje, používání mýdla, ručníku; nácvik čištění zubů; nácvik česání vlasů; vysazování na WC; používání WC; nácvik svlékání a oblékání vybraných částí oděvu; správné vrstvení jednotlivých částí oděvů; rozepínání klasického zipu s pevným koncem; manipulace s velkými knoflíky (nácvik rozepínání na modelu); nácvik zouvání bot; rozepínání a zapínání suchého zipu (u bot); rozvazování kaniček (model, boty)</p>

dodržovat klid a čistotu při stravování	doržovat klid při jídle	návčik správného sezení u jídla; vnímání přijímání potravy a tekutin; návčik správného žvýkání a kousání; návčik polykání; návčik pití z hrnečku (popř. alternativní forma pití); ztišení se u jídla; respektování ostatních přítomných v jídelně; rozlišování základních druhů nádobí; spolupráce při prostírání stolu; spolupráce při přípravě svačiny, oběda (nalévání polévky, vyzvednutí oběda u výdejního okénka, mixování stravy apod.); úklid stolu po skončení jídla (odnášení špinavého nádobí, utírání stolu, apod.); upevňování hygienických návyků během stravování (osobní hygiena, používání ubrousku apod.)
umět používat příbor	umět používat lžíci	výběr lžíce a její adekvátní úchop; používání lžíce a směřování sousta do úst; návčik nabírání sousta na lžíci; používání vidličky, napichování jídla na vidličku
udržovat pořádek ve svých věcech a ve svém okolí	udržovat pořádek ve svých věcech	adekvátní reakce na jednoduché slovní pokyny; orientace v prostředí třídy, šatny, jídelny apod.; úklid hraček na své místo; ukládání věcí na své místo (věci denní potřeby, zapůjčené pomůcky); ukládání oděvů a obuvi na své místo v šatně; úklid stolu po skončení jídla

Pracovní výchova - Práce s drobným materiálem

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
<p>Žák by měl zvládat základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami</p>	<p>osvojit si jednoduché základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami</p>	<p><u>Modelování:</u> seznámení s vybranými druhy modelovacích hmot a jejich vlastnostmi (kynuté a bramborové těsto, měkká modelína); modelovací hmoty oběma rukama; roztírání modelovací hmoty pomocí prstů; trhání modelovací hmoty na malé kousky a jejich rovnání na plochu; tvarování kuliček různých velikostí; tvoření válečků; vykrajování „cukroví“ z plochy rozválené válečkem</p> <p><u>Práce s papírem:</u> seznámení s druhy papíru a jeho vlastnostmi (jemný papír, kartón, apod.); mačkání jemného papíru na kuličky; hry s papírovými kuličkami (házení, ukládání do různých nádob); trhání papíru; použití lepidla, nácvik lepení papíru; nácvik stříhání vhodným typem nůžek; listování, otáčení stránek (dětská leporela)</p> <p><u>Práce s textilním materiálem:</u> seznámení s různými druhy textilních materiálů a jejich vlastnostmi; práce s klubíčky (kutálení, obmotávání vlastního těla apod.); práce s vatou (trhání, tvarování kuliček); lepení látky; navlékání kroužků a korálů na tyčku</p> <p><u>Práce s pískem:</u> seznámení s materiálem; schovávání jednotlivých částí těla do písku;</p>

		<p>upravování pískové plochy rukama; přemísťování písku rukama; malování do písku; práce s vodou (zalévání písku, vodní mlýnky, ...) <u>Přírodniny a další materiály:</u> různé druhy přírodnin, jejich sbírání, třídění a ukládání; cvičení motoriky, získávání základní představy o vlastnostech vybraných přírodnin a materiálů; vnímání přírodnin více smysly; návštěva prostředí, kde se dané přírodniny přirozeně vyskytují <u>Práce se zrcadlem:</u> vnímání vlastního odrazu v zrcadle; zrcadlo coby pracovní plocha při práci s pískem a dalšími přírodninami</p>
vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů	seznámit se s jednoduchými postupy při výrobě různých předmětů z tradičních i netradičních materiálů	<p>zhotovení jednoduchého přání či dárku k narozeninám; využití lidových zvyků, tradic a řemesel (Velikonoce, Vánoce, karneval, Den matek apod.)</p>
pracovat podle slovního návodu	vnímat a respektovat slovní pokyny	<p>reakce na hlas dospělé osoby a jeho intonaci; reakce na přítomnost dalších osob, získání vzájemné důvěry; volba vhodného způsobu komunikace pro získání zpětné vazby; ochota ke spolupráci, koncentrace pozornosti; pojmenování základních věcí a předmětů kolem nás; pojmenování základních používaných pomůcek; seznámení se s pracovním prostředím a danou pracovní činností; propojení činnosti s mluveným slovem; adekvátní reakce na jednoduché slovní pokyny a pobídky (dej, vezmi, ...)</p>
udržovat pracovní místo v čistotě	spolupracovat při úklidu svého pracovního místa	<p>příprava potřebných pomůcek a pracovního oblečení; mysl pro pořádek a dokončení započaté práci; spolupráce při úklidu pracovního místa</p>

Pracovní výchova - Práce montážní a demontážní

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl zvládat elementární dovednosti a činnosti při práci s jednoduchými stavebnicemi a konstruktivními hrami	osvojit si nejjednodušší dovednosti a činnosti při práci s jednoduchými stavebnicemi	diagnostika úchopových dovedností, nácvik vybraných druhů úchopů; rozevírání dlaní a vkládání předmětů do rukou; základní druhy kostek a jejich vlastnosti (dřevěné, molitanové, umělohmotné); řazení kostek ve vodorovném a svislém směru (stavění věže, vláčku); spojování dvou kostek k sobě, rozpojování kostek; ukládání kostek do krabic; skládání půlených obrázků; skládání puzzlí ze 2 částí; navlékání různých tvarů na tyčku; činnost „postav co chceš a umíš“

Pracovní výchova - Pěstitelské práce

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
Žák by měl provádět pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích	vnímat změny přírody v jednotlivých ročních obdobích	vnímání 4 ročních období: jaro, léto, podzim, zima; základní charakteristické znaky jednotlivých ročních období; délka dne a změny počasí ve vztahu k jednotlivým ročním obdobím (základní pojmy - den, noc, slunce, déšť, vítr, sníh apod.); základní proměny u listnatých a jehličnatých stromů; domácí zvířata a jejich mláďata; péče o lesní zvěř a ptáky
pěstovat, ošetřovat a pečovat o nenáročnou pokojovou i užitkovou rostlinu	spolupracovat při péči o nenáročnou pokojovou rostlinu	pojem „pokojové rostliny“ a základní péče o ně; pojem „užitkové rostliny“; základní rozdíly při pěstování pokojových a užitkových rostlin; základní péče o květiny ve váze
používat podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky a náčiní	rozlišit základní druhy zahradnického náčiní	vnímání základních druhů zahradnického náčiní a pomůcek; pojmenování a rozlišení základních druhů zahradnického náčiní a pomůcek
dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce při práci na zahradě	osvojit si základní hygienická pravidla a návyky při práci na zahradě	základní hygienická pravidla a návyky při práci na zahradě (mytí ovoce a zeleniny, mytí rukou po práci, nejíst shnilé ovoce a zeleninu, nestrkat zeminu do pusy, apod.); dodržování slovních pokynů při práci; používání ochranných pomůcek při práci

Pracovní výchova - Práce v domácnosti

1. stupeň

1. – 6. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Částečný výstup	Učivo
<p>Žák by měl</p> <p>provádět drobné domácí práce - základní úklid, mytí nádobí, mytí podlahy</p>	<p>spolupracovat při provádění drobných domácích prací</p>	<p><u>Nácvik dovedností v rámci pohybu v interiéru:</u> stisknutí kliky u dveří; zasunutí klíče do zámku; odemykání a zamykání; otevírání a zavírání dveří; rozsvícení a zhasnutí světla; sbírání předmětů ze země</p> <p><u>Nácvik úklidových činností v rámci vedení domácnosti:</u> úklid hraček a zapůjčených věcí zpět na své místo (utváření smyslu pro pořádek); rozpoznání a oddělení špinavého oblečení (utváření smyslu pro udržování čistoty a zájem o úpravu svého zevnějšku); nácvik mytí nádobí; nácvik zametání podlahy a smetání smetí na lopatku; utírání vodorovné plochy (utírání stolu); utírání svislé plochy (utírání tabule ve třídě)</p> <p><u>Nácvik ostatních činností v rámci vedení domácnosti:</u> zapnout a vypnout televizi; zapnout a vypnout radio; nácvik manipulace s telefonem</p>
<p>prostřít stůl pro běžné stolování</p>	<p>aktivně spolupracovat při prostírání stolu</p>	<p>rozlišení a pojmenování základních druhů nádobí (talíř, hrnek, lžice, vidlička a nůž); nácvik prostírání stolu pro 1 osobu; používání ubrousku; udržování čistoty během jídla, úklid stolu po skončení jídla; zásady slušného chování během stolování</p>

zvládnout nákup a uložení základních potravin	osvojit si za podpory asistenta princip nakupování v obchodě	rozlišení a pojmenování základních druhů potravin; rozlišování základních potravin podle jejich obalu, nácvik sociálního čtení; hra na obchod; základní orientace v obchodě s potravinami; nácvik nakupování prostřednictvím oblíbených druhů potravin; (seznámit se s používáním nákupního košíku, nákupní tašky, peněženky)
připravit jednoduchý pokrm podle pokynů	aktivně spolupracovat při přípravě jednoduchého pokrmu	rozlišení a pojmenování základních druhů kuchyňského nádobí; rozlišení a pojmenování základních elektrospotřebičů (varná konvice, mikrovlnná trouba, šlehač); vnímání jednoduchých slovních pokynů; respektování jednoduchého pracovního postupu; <u>Nácvik praktických dovedností:</u> pustit a zastavit vodu; nalít tekutinu z konvice do hrnku; mazání pečiva; krájení; omytí ovoce, zeleniny; loupání ovoce (banán); rozbalení potravin (otevřít krabičku se sýrem, vybalit salám z papíru); otevřít jogurt; otevřít láhev s pitím (víčko); <u>Spolupráce při přípravě pokrmů:</u> ovocný salát; příprava obloženého chleba
dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti při práci v domácnosti	dodržovat zásady hygieny při práci v domácnosti	vést žáky k upevňování hygienických návyků; udržování čistoty během práce a po skončení práce

Pracovní výchova - Sebeobsluha (sebeobslužné činnosti)

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl zvládnout základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti (oblékání, obouvání)	aktivní spolupráce při celkové hygieně (vana, sprcha); aktivní spolupráce při mytí vlasů a jejich vysoušení (používání šampónu a fénu); čištění zubů; česání vlasů; používání WC; používání kapesníku; svlékání a oblékání oděvu; správné vrstvení jednotlivých částí oblečení; skládání oblečení; zapínání zipu; rozepínání a zapínání knoflíků; zouvání a obouvání bot; uzel; šněrování bot, pokus o vázání tkaniček
dodržovat klid a čistotu při stravování	orientace v jídelně; aktivní spolupráce při prostírání stolu; aktivní spolupráce při přípravě svačiny, oběda; úklid stolu po skončení jídla; pití z hrnečku (pití pomocí slámky); udržování čistoty během stravování; stravování mimo přirozené prostředí – restaurace, cukrárna apod.
umět používat příbor	nácvik krájení; používání příboru, souhra vidličky a nože

udržovat pořádek ve svých věcech a ve svém okolí	úklid pracovního místa; ukládání zapůjčených věcí na své místo; skládání oblečení; používání ramínka; odkládání oděvů na věšák, poutko; úklid stolu po skončení jídla
---	--

Pracovní výchova - Práce s drobným materiálem

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
<p>Žák by měl zvládat základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami</p>	<p><u>Modelování:</u> seznámení s vybranými druhy modelovacích hmot a jejich vlastnostmi(modelína, keramická hlína, modurit); zpracování modelovací hmoty oběma rukama; základní techniky práce s modelovacími hmotami (tvarování kuliček, tvoření válečků a tvarování „šnečků“, prstýnků a kroužků, vykrajování „cukroví“ z plochy rozválené válečkem, navlékání kuliček na špejli, vpichování špejlí - párátek do modelovací hmoty apod.)</p> <p><u>Práce s papírem:</u> trhání papíru na malé kousky, sbírání a rovnání papíru do misek, trhání papíru na proužky; navlékání natrhaného papíru na špejli; lepení papíru na vymezenou plochu; přehýbání papíru, lepení natrhaných proužků; stříhání; listování, otáčení stránek</p> <p><u>Práce s textilním materiálem:</u> navíjení vlny - provázku na cívku, do klubíčka; navlékání korálů na šňůrku; použití jehly s tupým hrotem (navlékání vatových kuliček, korálů); překládání a stříhání látky; koláž</p> <p><u>Práce s pískem:</u> práce s pískem na pískovišti (využití sad pro hru na pískovišti); stavění bábovek, cest, tunelů</p> <p><u>Přírodniny a další materiály:</u> různé druhy přírodnin, jejich sbírání, třídění a ukládání; využití přírodnin při výrobě koláží</p>

vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů	zhotovení jednoduchého přání či dárku k narozeninám; využití lidových zvyků, tradic a řemesel (Velikonoce, Vánoce, karneval, Den matek apod.)
pracovat podle slovního návodu	znalost základních pojmů a schopnost aktivní spolupráce na zadaném úkolu
udržovat pracovní místo v čistotě	příprava potřebných pomůcek a pracovního oblečení; dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci; aktivní spolupráce při úklidu pracovního místa; schopnost zareagovat na vzniklý problém, umět požádat o pomoc

Pracovní vyučování - Práce montážní a demontážní

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
Žák by měl zvládat elementární dovednosti a činnosti při práci s jednoduchými stavebnicemi a konstruktivními hrami	most ze 3 kostek; skládání obrázku ze 4 a více kostek; vkládání tvarů do desek s otvory; nápodoba jednoduchého konstrukčního úkonu, práce s předlohou; práce s dřevěnou stavebnicí; práce s hříbkovou a kroužkovou stavebnicí; mozaiková a magnetická stavebnice; skládání jednodušších puzzlí

Pracovní výchova - Pěstitelské práce

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
<p>Žák by měl provádět pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích</p>	<p>rozlišení a pojmenování čtyř ročních období: „jaro, léto, podzim, zima“; charakteristické znaky jednotlivých ročních období; pozorování rostlin a živočichů v jejich přirozeném prostředí (les, rybník, zahrada apod.); kalendář přírody; ochrana přírody, zásady slušného chování v přírodě</p>
<p>pěstovat, ošetřovat a pečovat o nenáročnou pokojovou i užitkovou rostlinu</p>	<p>pěstování a péče o nenáročnou pokojovou rostlinu, jejich přesazování a zalévání; pěstování a péče o nenáročnou užitkovou rostlinu (sazba ředkviček, hrachu, sázení salátu, kedlubny, kypření půdy, vytrhávání plevelů apod.); spolupráce při sklizení ovoce a zeleniny; návštěva zahradnictví</p>
<p>používat podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky a náčiní</p>	<p>rozlišení a pojmenování základních druhů zahradnického náčiní; znalost praktického použití základních druhů zahradnického náčiní</p>
<p>dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce při práci na zahradě</p>	<p>základní hygienická pravidla a bezpečnostní předpisy při práci na zahradě; používání ochranných pomůcek při práci; dodržování slovních pokynů při práci; umět požádat o pomoc v případě zranění, popř. si základní ošetření samostatně provést</p>

Pracovní výchova - Práce v domácnosti

2. stupeň

7. – 10. ročník – ZŠ speciální

Očekávaný výstup	Učivo
<p>Žák by měl provádět drobné domácí práce – základní úklid, mytí nádobí, mytí podlahy</p>	<p><u>Nácvik dovedností v rámci pohybu v interiéru:</u> manipulace s klíčem, odemykání a zamykání; otevření a zavření okna; podání předmětů z výšky; použití zvonku</p> <p><u>Nácvik úklidových činností v rámci vedení domácnosti:</u> základní úklid vlastního pokoje; utírání prachu; vysávání koberce; zametání podlahy; mytí podlahy; mytí nádobí; stlaní postele; žehlení</p> <p><u>Nácvik ostatních činností v rámci vedení domácnosti:</u> telefonování</p>
<p>prostříst stůl pro běžné stolování</p>	<p>základní druhy nádobí - vnímání rozdílů (talíř mělký a hluboký, lžice polévková a čajová); prostírání stolu pro 1 a více osob; použití ubrusu; zdobné prvky na stole (květiny ve váze); zásady slušného stolování; stolování na veřejných místech</p>
<p>zvládnout nákup a uložení základních potravin</p>	<p>základní představa o nákupu; základní orientace v obchodě; nákup vybraných základních druhů potravin, používání sáčku; skladování základních druhů potravin (používání ledničky, mrazničky)</p>

<p>připravit jednoduchý pokrm podle pokynů</p>	<p>rozlišení a pojmenování základních elektrospotřebičů (varná konvice, mikrovlnná trouba, šlehač); vnímání jednoduchých slovních pokynů; respektování jednoduchého pracovního postupu; <u>Nácvik praktických dovedností:</u> zapnout a vypnout varnou konvici; zapnout a vypnout mikrovlnnou troubu; zapojit zástrčku do zásuvky; rozbalení potravin (sýr, sáček bonbon, apod.); krájení; strouhání; loupání brambor; <u>Spolupráce při přípravě pokrmů:</u> zeleninový salát; instantní polévka; ohřívání jídla v mikrovlnné troubě; vaření čaje, příprava kaka</p>
<p>dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti při práci v domácnosti</p>	<p>vynášení odpadků, třídění domovního odpadu (papír, PET lahve); dodržování pravidel bezpečnosti při zacházení s elektrickými spotřebiči; kontrola potravin (čerstvý x zkažený, plesnivý); jednoduché ošetření (použití náplastí)</p>

6. Hodnocení žáků a autoevaluace školy

6.1 Pravidla pro hodnocení žáků

Při hodnocení žáků vzdělávaných podle našeho ŠVP, který byl vytvořen podle Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální, uplatňujeme a dodržujeme následující pravidla:

- Zohledňujeme, jakým způsobem motorické a kombinované postižení ovlivňuje průběh vzdělávání, výsledky jednotlivých činností i dosahování očekávaných a částečných výstupů spojených s výukou v daných vyučovacích předmětech.
- Dbáme na srozumitelnost hodnocení pro žáka podle jeho mentálních a dalších individuálních předpokladů.
- Snažíme se hodnotit žáka na základě individuální vztahové normy v daných předmětech s ohledem na míru dosažení očekávaných a částečných výstupů.
- Dodržujeme právo žáka na důstojný způsob sdělení výsledků hodnocení tak, aby nebyl vystavován stresu nebo pocitu méněcennosti před ostatními spolužáky.
- Žáky hodnotíme výhradně za pomoci slovního hodnocení.
- Podporujeme žáky ve snaze o sebehodnocení podle svých mentálních možností.

6.1.1 Způsoby hodnocení

Žáci základní školy speciální vzdělávání podle tohoto ŠVP jsou hodnoceni slovně.

Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou jsou popsány tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Slovní hodnocení zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.

Slovní hodnocení žáka na vysvědčení přepisuje třídní učitel do třídního výkazu symbolem S a převodem do číselné klasifikace.

6.1.2 Kritéria hodnocení

Kritéria pro jednotlivé klasifikační stupně jsou formulována především pro celkovou klasifikaci. Učitel však nepřeceňuje žádné z uvedených kritérií, posuzuje žákovy výkony komplexně, v souladu se specifikou předmětu. U žáků s těžkým mentálním postižením se velmi důrazně dbá na zohledňování jejich rozumových předpokladů.

6.1.2.1 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření

Převahu teoretického zaměření mají jazykové, společenskovední, přírodovědné předměty a počty.

Při klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:

- ucelenost, přesnost a trvalost osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic, zákonitostí a vztahů, kvalita a rozsah získaných dovedností vykonávat požadované činnosti
- schopnost uplatňovat osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů
- kvalita myšlení, především jeho logika, samostatnost a tvořivost
- aktivita v přístupu k činnostem, zájem o ně a vztah k nim
- přesnost, výstižnost a odborná i jazyková správnost ústního a písemného projevu
- kvalita výsledků činností
- osvojení účinných metod samostatného studia

Vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a úplně a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti.

Samostatně a produktivně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných intelektuálních a motorických činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných intelektuálních a motorických činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák si požadované poznatky neosvojil. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele.

Podrobná pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků jsou obsažena ve školním řádu.

6.1.2.2 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou praktického zaměření

Převahu praktické činnosti má pracovní vyučování.

Při klasifikaci v předmětech s převahou praktického zaměření v souladu s požadavky učebních osnov se hodnotí:

- vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem
- osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí účelných způsobů práce
- využití získaných teoretických vědomostí v praktických činnostech
- aktivita, samostatnost, tvořivost, iniciativa v praktických činnostech, překonávání překážek v práci
- kvalita výsledků činností
- organizace vlastní práce a pracoviště, udržování pořádku na pracovišti
- dodržování pravidel o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a péče o životní prostředí
- hospodárné využívání surovin, materiálů, energie,
- obsluha a údržba pomůcek, nástrojů, nářadí a měřidel

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák soustavně projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Pohotově, samostatně a tvořivě využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává pohotově, samostatně uplatňuje získané dovednosti a návyky. Bezpečně ovládá postupy a způsoby práce; dopouští se jen menších chyb, výsledky jeho práce jsou bez závažnějších nedostatků. Účelně si organizuje vlastní práci, udržuje pracoviště v pořádku. Dodržuje pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a aktivně se stará o životní prostředí. Hospodárně využívá suroviny, materiál, energii. Samostatně používá a v pořádku udržuje pomůcky, nástroje, nářadí a měřidla. Aktivně překonává vyskytující se překážky.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Samostatně, ale méně tvořivě a s menší jistotou využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává samostatně, v postupech a způsobech práce se nevyskytují podstatné chyby. Výsledky jeho práce mají drobné nedostatky. Účelně si organizuje vlastní práci, pracoviště udržuje v pořádku. Snaží se dodržovat pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a aktivně se starat o životní prostředí. Při hospodárném využívání surovin, materiálů a energie se dopouští malých chyb. Pomůcky, nástroje, nářadí a měřidla používá a udržuje v pořádku s drobnými nedostatky. Překážky v práci překonává s občasnou pomocí učitele.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem s menšími výkyvy. Za pomoci učitele uplatňuje získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech se dopouští chyb a při postupech a způsobech práce potřebuje občasnou pomoc učitele. Výsledky práce mají nedostatky. Vlastní práci organizuje méně účelně. Pod vedením učitele dodržuje pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a stará se o životní prostředí. Dle podnětů učitele je schopen hospodárně využívat suroviny, materiály a energii. K správnému používání a údržbě přístrojů, náradí a měřidel musí být částečně veden učitelem. Překážky v práci překonává s častou pomocí učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák projevuje velmi malý zájem o práci a pracovní kolektiv. Získané teoretické poznatky dovede využít při praktické činnosti jen za soustavné pomoci učitele. V praktických činnostech, dovednostech a návycích se dopouští větších chyb. Při volbě postupů a způsobů práce potřebuje soustavnou pomoc učitele. Ve výsledcích samostatné práce má závažné nedostatky. Práci dovede organizovat za soustavné pomoci učitele, méně dbá o pořádek na pracovišti. Méně dbá na dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a o životní prostředí. Porušuje zásady hospodárnosti využívání surovin, materiálů a energie. Při správném používání a údržbě pomůcek, přístrojů, náradí a měřidel se dopouští závažných nedostatků. Překážky v práci překonává jen s pomocí učitele.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák neprojevuje zájem o práci a vztah k ní, ani k pracovnímu kolektivu. Nedokáže ani s pomocí učitele uplatnit získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech, dovednostech a návycích má podstatné nedostatky. Nedokáže postupovat při práci ani s pomocí učitele. Výsledky jeho práce jsou nedokončené, neúplné a nepřesné. Práci na pracovišti si nedokáže zorganizovat, nedbá na pořádek na pracovišti. Nedodržuje pravidla ochrany zdraví při práci a nedbá na ochranu životního prostředí. Nevyužívá hospodárně suroviny, materiály a energie. Při používání a údržbě pomůcek, přístrojů a náradí, nástrojů a měřidel se dopouští závažných nedostatků.

6.1.2.3 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření

Převahu výchovného zaměření mají: výtvarná výchova, hudební výchova, tělesná výchova a výchova ke zdraví.

Při klasifikaci v předmětech s převahou výchovného zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:

- stupeň tvořivosti, samostatnosti a kvalita projevu
- osvojení potřebných vědomostí, zkušeností, činností a jejich tvořivá aplikace
- poznání zákonitostí daných činností a jejich uplatňování ve vlastní činnosti
- vztah žáka k činnostem a zájem o ně
- estetické vnímání, přístup k uměleckému dílu a k estetice ostatní společnosti
- v tělesné výchově s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka všeobecná, tělesná zdatnost výkonnost a jeho péče o vlastní zdraví

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své individuální osobní předpoklady. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný, v hudební a tělesné výchově přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Má zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu a projevuje k nim aktivní vztah.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, tvořivý, převážně samostatný na základě využívání svých osobních předpokladů, které úspěšně rozvíjí v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je esteticky působivý a má jen menší nedostatky z hlediska požadavků osnov. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky v nových úkolech. Má aktivní zájem o umění, o estetiku a tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, tvořivý, samostatný a pohotový. Nevyužívá plně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní a tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malou snahu a zájem o činnosti.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Jeho projev je povětšinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci.

6.1.3 Zásady pro převedení slovního hodnocení do klasifikace

Zásady pro převedení slovního hodnocení do klasifikace nebo klasifikace do slovního hodnocení pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení:

Ovládnutí učiva předepsaného osnovami

- 1 – výborný - ovládá bezpečně
- 2 – chvalitebný - ovládá
- 3 – dobrý - v podstatě ovládá
- 4 – dostatečný - ovládá se značnými mezerami
- 5 – nedostatečný - neovládá

Úroveň myšlení

- 1 – výborný - pohotový, bystrý, dobře chápe souvislosti
- 2 – chvalitebný - uvažuje celkem samostatně
- 3 – dobrý - menší samostatnost v myšlení
- 4 – dostatečný - nesamostatné myšlení
- 5 – nedostatečný - odpovídá nesprávně i na návodné otázky

Úroveň vyjadřování

- 1 – výborný - výstižné a poměrně přesné
- 2 – chvalitebný - celkem výstižné
- 3 – dobrý - myšlenky vyjadřuje ne dost přesně
- 4 – dostatečný - myšlenky vyjadřuje se značnými obtížemi
- 5 – nedostatečný - i na návodné otázky odpovídá nesprávně

Celková aplikace vědomostí, řešení úkolů, chyby, jichž se žák dopouští:

- 1 – výborný - užívá vědomostí a spolehlivě a uvědoměle dovedností, pracuje samostatně, přesně a s jistotou
- 2 – chvalitebný - dovede používat vědomosti a dovednosti při řešení úkolů, dopouští se jen menších chyb
- 3 – dobrý - řeší úkoly s pomocí učitele a s touto pomocí snadno překonává potíže a odstraňuje chyby
- 4 – dostatečný - dělá podstatné chyby, nesnadno je překonává
- 5 – nedostatečný - praktické úkoly nedokáže splnit ani s pomocí

Píle a zájem o učení

- 1 – výborný - aktivní, učí se svědomitě a se zájmem
- 2 – chvalitebný - učí se svědomitě
- 3 – dobrý - k učení a práci nepotřebuje větších podnětů
- 4 – dostatečný - malý zájem o učení, potřebuje stálé podněty
- 5 – nedostatečný - pomoc a pobízení k učení jsou zatím neúčinné

6.2 Autoevaluace školy

Autoevaluace školy vychází ze školského zákona a plně jej respektuje:

- zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon;
- vyhlášku MŠMT č. 15/2005, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy;
- vlastní hodnocení školy par. 8, 9, 10.

Autoevaluace školy vnímáme:

- jako důležitá součást optimálního rozvoje školy;
- jako jeden ze způsobů hodnocení školy;
- jako východisko pro zpracování výroční zprávy;
- jako podklad pro hodnocení školy ČŠI.

Snahou naší školy je, aby autoevaluace byla :

- systematická, tzn. že vymezuje explicitně sledovanou oblast
- provedena v metodicky správných krocích;
- prováděna pravidelně
- řízena podle předem stanovených a přijatelných kritérií
- základem rozhodnutí pro další plánování a jednání

6.2.1 Oblasti autoevaluace

Autoevaluace naší školy vychází z vyhlášky č. 15/2005 Sb, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

Níže jsou vypsány oblasti autoevaluace naší školy společně se sledovanými jevy, kritérii a nástroji. V závorkách u jednotlivých kritérií je uvedeno, kdo se podílí na hodnocení daných kritérií. Hlavním cílem celého autoevaluačního procesu je postupné a neustálé udržování kladných a zlepšování méně dostačujících sledovaných jevů

- **podmínky ke vzdělávání**

sledované jevy:

- vliv personálních podmínek na vzdělávání
- materiální podmínky vzdělávání – pomůcky, učebnice, technické vybavení, atp.
- hygienické podmínky vzdělávání – prostory, nábytek, psychohygienu

kritéria:

- dobrý vliv personálních podmínek na kvalitu vzdělávání (učitelé, rodiče)
- kvalitní vybavenost školy pro možnost účinně a moderně vyučovat – tzn. didaktická úroveň vybavení pomůckami, technikou, studijním materiálem (učitelé)
- vhodné prostory pro individuální nebo skupinové aktivity (učitelé)
- kvalitní podmínky pro vzdělávání, pracovní i relaxační činnosti učitelů a žáků – systém přestávek, rozvrh hodin (učitelé, žáci)
- funkčnost a estetická úroveň budov, učeben, společenských prostor (učitelé, rodiče, žáci, ostatní zaměstnanci centra Arpida, návštěvy)
- kvalitní podmínky pro jednání s rodiči a dalšími osobami ve škole (učitelé, rodiče)

nástroje:

- pozorování
- dotazníkové metody, ankety
- diskuse, řízený rozhovor

- **průběh vzdělávání**

sledované jevy:

- vhodné zařazení očekávaných, částečných výstupů a učiva v jednotlivých ročnících podle aktuálních potřeb a změn ve vzdělávání na naší škole
- průběh vzdělávání se zřetelem k utváření a upevňování cílových kompetencí ŠVP s ohledem na druh a stupeň zdravotního postižení dětí a žáků
- obsah dokumentu „Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků“ odpovídající potřebám naší školy

- celková dynamika změn ve ŠVP vzhledem k potřebám a požadavkům školy

kritéria: (ředitel nebo pracovník pověřený řízením školy; v posledním bodě učitelé)

- vhodné utváření a rozvíjení cílových kompetencí ŠVP
- kvalita jednotlivých oblastí vzdělávání – tzn. příprava, zajištění, organizace, metody, formy, hodnocení, motivace, komunikace, klima
- vyváženost struktury hodin (vztah k mentálním a fyzickým předpokladům žáků a k cílům výuky)
- návaznost učiva
- rozmanitost vyučovacích postupů (styly učení) podporujících vytváření žádoucích vzdělávacích způsobilostí žáků
- účelnost použití metod výuky vzhledem k cíli a tématu vyučování
- využívání metod samostatné práce žáků
- individuální přístup k výuce
- efektivita využívání učebnic, pomůcek a didaktické techniky
- motivace v průběhu výuky
- dodržování stanovených pravidel hodnocení
- průběžné vyhodnocování výsledků učení
- klima třídy
- aktuálnost jednotlivých částí ŠVP vzhledem k potřebám a požadavkům školy
- dobrý nebo špatný vliv probíhajících individuálních terapií v průběhu vyučování na vzdělávání žáků (logopedie, fyzioterapie, ergoterapie)

nástroje:

- rozbor dat z dokumentace školy a žákovských prací
- pozorování, hospitační činnost
- diskuse, řízený rozhovor
- dotazníkové metody

- **podpora školy dětem a žákům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání**

sledované jevy:

- kvalita poradenských činností (spolupráce s SPC a NZZ při centru Arpida)
- přístup k informacím a jejich přenos (pravidelná pracovní setkání a informování zástupců rodičů), spolupráce s ostatními odborníky v rámci multidisciplinárního týmu pečujícího v rámci uceleného systému rehabilitace (zejména ze sociální a zdravotní oblasti)
- kvalita a využívání žákovské a rodičovské iniciativy, vzájemné vztahy mezi školou, žáky, rodiči a dalšími osobami, jejich dopad na vzdělávání (spolupráce se školskou radou)

kritéria:

- kvalita činností pracovníků SPC a NZZ při centru Arpida ve vztahu k potřebám školy, žáků a rodičů (učitelé, rodiče)
- přístup pracovníků školy, žáků a rodičů k informacím týkajících se provozu školy (učitelé, rodiče, žáci)
- kvalita spolupráce rodičů se školou a využívání jejich námětů a připomínek (učitelé, rodiče)
- existence přívětivého prostředí (učitelé, rodiče, žáci)
- existence důvěry žáků (i rodičů) k učitelům a vedení školy (žáci, rodiče)

nástroje:

- rozbor dat z dokumentace školy
- diskuse, řízený rozhovor
- dotazníkové metody
- pozorování

• **výsledky vzdělávání žáků a studentů**

sledované jevy:

- výsledky vzdělávání vzhledem ke stanoveným cílům vzdělávání a očekávaným výstupům s ohledem na druh a stupeň zdravotního postižení žáků
- výsledky vzdělávání v průběhu roku (v jednotlivých čtvrtletích)
- vhodnost a úspěšnost přeřazení žáka do jiného typu školy, než ve kterém byl dosud vzděláván

kritéria:

- utváření klíčových kompetencí vzdělávání podle ŠVP (učitelé, žáci, rodiče)
- dosahování očekávaných nebo částečných výstupů (učitelé)
- uplatnění žáků v mimoškolních činnostech nebo při pokračování v dalším typu školy (učitelé, rodiče, žáci)

nástroje:

- pozorování
- diskuse
- dotazníkové metody
- rozbor dat z dokumentace

• **řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků**

sledované jevy:

- efektivita organizace školy
- metodická podpora kvality výuky

- kvalitní personální rozvoj, DVPP (další vzdělávání pedagogických pracovníků), systém vedení pedagogických pracovníků kontrolní systém
- odpovídající obsah dokumentu „školní řád“ podmínkám a potřebám naší školy

kritéria:

- koncepčnost řídicích činností ve škole – jejich zřetelná strategie (učitelé)
- míra spoluúčasti pracovníků školy na činnostech spojených s řízením školy (učitelé)
- účinnost organizační struktury ve vztahu k řízení školy (učitelé)
- kvalita a efektivita školního řádu (učitelé, rodiče)
- systém dalšího vzdělávání a samostudia ve vazbě na potřeby školy (učitelé)
- kvalitní zajištění pomoci začínajícím vyučujícím (učitelé)

nástroje:

- rozbor dat z dokumentace školy
- dotazníkové metody, ankety
- rozhovory

• **úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům**

sledované jevy:

- prezentace školy (mezinárodní a významné soutěže)
- spolupráce s partnery (domácími a zahraničními)
- organizace akcí školy (tradiční akce realizované školou a centrem Arpida, z.ú.)
- dokument - výroční zpráva

kritéria:

- prezentace školy na veřejnosti a odezva (rodiče, zaměstnanci centra Arpida)
- zapojení školy do vzdělávacích projektů a aktivit (učitelé)
- organizace vystoupení, koncertů, výstav (učitelé)
- účast žáků a rodičů na akcích školy (učitelé, rodiče)
- kvalita výroční zprávy (rodiče, zaměstnanci centra Arpida, návštěvníci centra Arpida)

nástroje:

- pozorování
- rozbor dat z dokumentace školy
- diskuse, rozhovory

6.2.2 Cíle a kritéria autoevaluace

Autoevaluace je prováděna se souhlasem učitelského sboru a to v atmosféře, kdy vnímají učitelé autoevaluaci pozitivně. S učiteli jsou proto konzultována kritéria (ukazatele), plán a metody sběru dat. Stejně tak jsou předem stanoveny i oblasti autoevaluace pro sledování v určitém období.

Důvěryhodnost systému autoevaluace se zajišťuje následujícím způsobem:

- její závěry jsou užitečné všem zúčastněným stranám
- závěry jsou odůvodněné a jsou podloženy fakty
- postup je prokazatelný, tj. důvody vedoucí k závěrům jsou konkrétní a jsou uvedeny společně s příslušnými důkazy pro jejich podporu
- postup je schůdný (zvládnutelný) ve smyslu zdrojů i času

Učitelé musí hlavně určit:

- kritéria pro autoevaluaci;
- jak informací bude využito.

I autoevaluace musí být plánována. Základními prvky tohoto plánu jsou:

Cíle autoevaluace jsou reálně stanovené a tedy i dosažitelné. Odpovídají skutečnosti a možnostem. Reálný je též časový interval, ve kterém má být stanovených cílů dosaženo.

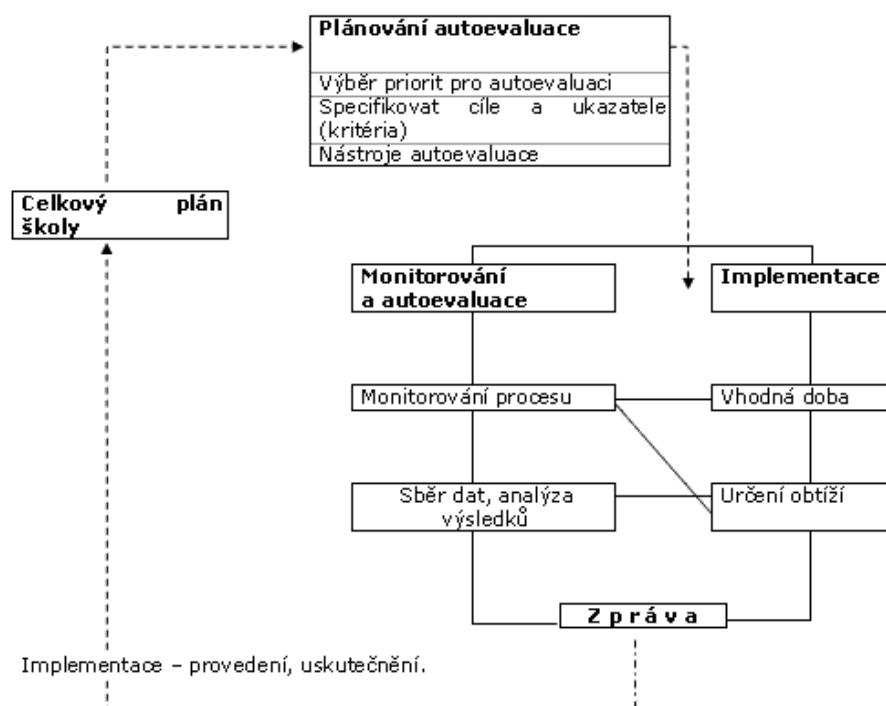
Kritéria jsou vnímána jako signály úspěchu, kterých je použito, abychom mohli určit, zda cíle bylo dosaženo. Indikují tedy rozvoj v dané oblasti.

- jsou součástí autoevaluace a identifikují, zda rozvoje bylo docíleno
- nejsou využívána izolovaně, ale v souborech jako součást systému vlastního hodnocení školy, jeho plánování a evaluační zprávy
- jsou relevantní cílům
- mohou být kvalitativní i kvantitativní

Zpráva je pomyslným vrcholem jednotlivých evaluačních činností a je důležitá pro základ další autoevaluace. Může mít formu písemnou nebo ústní. Je však důležitou součástí, protože umožňuje diskusi, zda stanovených cílů bylo dosaženo a s jakými výsledky. Poukazuje i na ty cíle, kterých nebylo dosaženo, a sděluje, proč jich nebylo dosaženo. Informace, které z ní vyplývají, přinášejí příležitosti pro konstruktivní analýzu obtíží a formuluje strategii pro budoucí aktivity. Umožňuje další plánování.

Základními rysy autoevaluační zprávy jsou:

- reflexe, která je založena na relevantních údajích
- autoevaluace, která je založena na souhlasu rozhodujících osob
- výsledek následuje jako podnět další činnosti

6.2.3 Nástroje autoevaluace

Umožňují měřit to, co je měřitelné. Obvykle položky, které jsou velmi důležité, jsou obtížně měřitelné. Proto je důležité nacházet vhodné nástroje pro získávání dat a informací. Získávaná data mohou být kvantitativní i kvalitativní.

Mezi nástroje autoevaluace naší školy patří:

- pozorování – volné nebo standardizované pozorování, hospitace, pozorování vystoupení žáků, sledování hospitační činnosti jiné osoby, prohlídka školy
- rozhovory – se zaměstnanci školy včetně ředitele, se žáky, se zákonnými zástupci žáků, s ostatními odborníky multidisciplinárního týmu, kteří spolupracují se školou
- dotazníkové metody, ankety – cílovými skupinami jsou žáci školy, jejich rodiče, reprezentanti školy, další odborníci multidisciplinárního týmu
- rozbor dat z dokumentace školy – ze školního vzdělávacího programu, třídních výkazů, třídních knih, statistických výkazů, dokladů o vzdělání učitelů, výročních zpráv, zápisů z jednání metodických a poradních orgánů, vybraných edukačních produktů
- testy
- diskuse, panelové diskuse

6.2.4 Časové rozvržení evaluačních činností

Pravidla a termíny vlastního hodnocení školy:

- vlastní hodnocení školy zpracováváme za období tří školních let
- návrh struktury vlastního hodnocení školy na daný školní rok projedná ředitel školy s pedagogickou radou, nejpozději do konce září školního roku, v němž se má vlastní hodnocení školy uskutečnit
- vlastní hodnocení školy a důležité informace z něj plynoucí pro další rozvoj školy se projednají v pedagogické radě za 1. čtvrtletí následujícího školního roku
- při zjištění jakýchkoli nedostatků, bude plán autoevaluace aktuálně upraven, aby zpětná vazba nápravy byla zjištěna v časově přiměřeném období